

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Olomouc 2011

Kateřina Suchomelová

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Katedra hudební výchovy

KATEŘINA SUCHOMELOVÁ

IV. ročník – prezenční studium

Obor: Učitelství pro I. stupeň základních škol

**HISTORIE A SOUČASNOST
ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ ŠKOLY V ŠUMPERKU**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Marie Horáková, Ph.D.

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Ve Zlíně dne 15. února 2011

.....

Děkuji vedoucí diplomové práce Mgr. Marii Horákové, Ph.D. za cenné rady a podněty a vyučujícím Základní umělecké školy v Šumperku za vstřícnost a ochotu.

Obsah

Obsah	5
Úvod	7
1. Město Šumperk	9
1.1 Stručná historie města	9
1.2 Významné budovy města	13
1.2.1 Radnice	13
1.2.2 Geschaderův dům	14
1.2.3 Římskokatolický kostel svatého Jana Křtitele	14
1.2.4 Bývalý dominikánský klášter s kostelem Zvěstování Panny Marie	15
1.2.5 Zámek	16
1.3 Kulturní život v Šumperku	16
1.3.1 Hudební život v Šumperku	17
1.3.1.1 Klasika Viva	17
1.3.1.2 Šumperské preludium	18
1.3.1.3 Blues Alive	19
1.3.1.4 Další hudební události města	19
1.3.2 Výtvarné umění v Šumperku	20
1.3.3 Dramatické umění v Šumperku	21
1.4 Nejvýznamnější osobnosti města	22
1.4.1 Kryštof Alois Lautner	22
1.4.2 Leo Slezak	22
1.4.3 Lea Vivot	23
1.4.4 Další osobnosti města	24
2. Historie Základní umělecké školy Šumperk	26
2.1 Založení školy a její historie do roku 1959	26
2.2 Historie Hudební školy v Šumperku v letech 1960 – 1989	31
2.3 Škola od roku 1990 do současnosti	37
3. Činnost Základní umělecké školy Šumperk	43
3.1 Hudební obor	43

3.2	Taneční obor	47
3.3	Výtvarný obor	48
3.4	Pobočky ZUŠ Šumperk	49
3.5	Hudební soubory	51
3.5.1	Šumperský dětský sbor – Motýli	51
3.5.2	Komorní smyčcový orchestr	55
3.5.3	Dechový orchestr	56
3.5.4	Ostatní soubory	56
3.6	Veřejné účinkování žáků Základní umělecké školy v Šumperku	57
3.7	Kruh rodičů a přátel Základní umělecké školy v Šumperku	58
4.	Osobnosti spojené se Základní uměleckou školou v Šumperku.....	60
4.1	Významní pedagogové Základní umělecké školy v Šumperku	60
4.1.1	Jiří Jílek, akademický sochař	60
4.1.2	Anežka Kovalová, akademická malířka.....	61
4.1.3	Alois Motýl.....	61
4.1.4	Další významní pedagogové Základní umělecké školy v Šumperku	62
4.2	Významní absolventi Základní umělecké školy v Šumperku	62
4.3	Ředitelé Základní umělecké školy v Šumperku	64
4.3.1	Jaroslav Svoboda	64
4.3.2	Vladimír Doleček.....	65
4.3.3	PaedDr. František Havelka, Ph.D.	65
5.	Rozhovor s ředitelem Základní umělecké školy Šumperk PaedDr. Františkem Havelkou, Ph.D.....	67
	Závěr	72
	Seznam použité literatury a pramenů	74
	Seznam vyobrazení.....	81
	Seznam příloh	82

Úvod

Základní umělecká škola v Šumperku vzdělává své žáky již více než 60 let. Během svého působení ovlivnila několik generací obyvatel města Šumperka i jeho okolí a vychovala tisíce žáků. Ti mohli pod vedením pedagogů rozvíjet svůj talent a činit tak potěšení sobě i ostatním lidem. Škola je také pořadatelem velké části kulturních akcí nejen v Šumperku, ale i v okolních městech a vesnicích. A ačkoliv škola ve svém regionu plní poměrně významnou úlohu, v současné době není kromě několika školou vydaných almanachů k dispozici žádný ucelený přehled o jejím historickém vývoji a především současné činnosti. Cílem předkládané diplomové práce je proto sjednocení informací o Základní umělecké škole v Šumperku, tzn. jejím založení, historickém vývoji a současnosti. Diplomová práce tak usiluje o ucelené informace, které mohou veřejnosti zajímaví se o kulturní život a umělecky zaměřené vzdělávání v šumperském regionu hudební školu přiblížit. Je nepochybné, že Základní umělecká škola v Šumperku je důležitou součástí výchovy a vzdělávání. Diplomová práce je proto určena také rodičům, kterým může napomoci organizovat volný čas svých dětí. V současnosti hudební školu navštěvuje téměř 700 dětí ze Šumperka i okolí. Škola ale zejména pro děti základních a středních škol nenabízí pouze smysluplné využití volného času. Především rozvíjí hudební nadání žáků, talent pro výtvarné umění a tanec. Pro mnoho z nich se výuka v Základní umělecké škole v Šumperku stala impulsem, který nasměroval jejich životní dráhu k profesionální umělecké činnosti. Také pro mě samotnou bylo 11 let, v nichž jsem byla žákyní Základní umělecké školy v Šumperku, přínosných z uměleckého a výchovného hlediska. Proto jsem se touto diplomovou prací pokusila Základní umělecké škole Šumperk splatit alespoň částečně to, za co jí vděčím.

První kapitola diplomové práce je věnována městu Šumperk, jehož kulturní život Základní umělecká škola již šest desetiletí ovlivňuje. Druhá a třetí kapitola popisuje přímo činnost Základní umělecké školy v Šumperku dříve i dnes. I když podle §1 Vyhlášky 71/2005 Sb. o základním a uměleckém vzdělání lze v základních uměleckých školách zřizovat čtyři obory – hudební, taneční, výtvarný a literárně-

dramatický¹, Základní umělecká škola v Šumperku v současné době organizuje tři obory – hudební, taneční a výtvarný. Jejich činnost je v diplomové práci mapována a v přílohách doplněna o přepis rozhovorů s vyučujícími těchto oborů. Čtvrtá kapitola představuje významné ředitele a pedagogy, kteří na škole působili nebo působí a také některé z význačných absolventů školy. Poslední kapitolu diplomové práce tvoří rozhovor se současným ředitelem školy PaedDr. Františkem Havelkou Ph.D. Je zaměřen na dosavadní činnost současného ředitele na Základní umělecké škole v Šumperku, ale také nastiňuje plány hudební školy do budoucna.

Při vypracování diplomové práce jsem čerpala z kroniky Základní umělecké školy Šumperk, která je vedena od doby jejího založení v roce 1945. Další prací, kterou jsem při vypracování diplomového úkolu využila, byl almanach vydaný školou v roce 1995 u příležitosti 50. výročí jejího založení. Mimo to jsem mohla vyjít z dalších (pouze několikastránkových) almanachů školy vydaných v letech 1965, 1975 a 1985 Lidovou školou umění v Šumperku. Důležitým pramenem pro práci byla také korespondence a osobní rozhovory s bývalými i současnými vyučujícími Základní umělecké školy v Šumperku, bývalým i stávajícím ředitelem školy a také podklady získané ve Státním okresním archivu v Šumperku.

¹ Srov.: Česká republika. Vyhláška č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání. In *Sbírka zákonů*. 2005, 20, s. 487-190. Dostupný také z WWW: <<http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-71-2005-sb-1>>.

1. Město Šumperk

Základní umělecká škola Šumperk je nedílnou součástí kulturního života města Šumperka. Proto je první kapitola předkládané diplomové práce zaměřena na město Šumperk jako takové. Bude stručně nastíněna jeho historie, představeny významné domy města, které vynikají svojí architekturou, a samozřejmě osobnosti Šumperka především z oblasti kultury. Kultura měla v Šumperku a jeho blízkém okolí vždy své místo a je jeho nedílnou součástí i dnes, proto bude v poslední části kapitoly představen kulturní život města. Tato podkapitola je rozdělena na tři části – jedna z nich je věnována hudbě, další výtvarnému umění a poslední dramatickému umění.

1.1 Stručná historie města

Město Šumperk, které se rozkládá v údolí řeky Desné na jejím pravém břehu, je správním a hospodářským centrem severozápadní Moravy. Je to jedna ze vstupních bran do pohoří Jeseníky, dělicích se na Hrubý Jeseník a Nízký Jeseník, protože leží na křižovatce cest vedoucích k významným horským střediskům, kterými jsou Skřítek, masiv Králického Sněžníku, Červenohorské sedlo a Ramzová. Střed města leží ve výšce 330 m. n. m. Městem protéká potok Temenec, který se zde spojuje s Bratrušovským potokem.² Rozloha města je cca 3 000 hektarů.³

Šumperk byl založen přibližně v letech 1269 – 1276, tedy v době vrcholné kolonizace. Jedna z nejstarších dochovaných zmínek, které se týkají města Šumperka, pochází z roku 1281. Je jí listina Jenzy de Schombercha (Jana ze Šumperka), kterou daruje svému služebníkovi Horynovi dva lány. O 12 let později je jako součást dominikánského kláštera postaven Janem, bratrem krále Václava Dobrého, chrám zasvěcený Zvěstování Panny Marie. Třetí zmínkou je listina českého krále Václava II. z roku 1297, podle níž měly dominikánky od sv. Kateřiny v Olomouci přispívat bratrům na obživu a ošacení.⁴ Kromě těchto zmínek svědčí o době vzniku města také

² Srov.: MELZER, Milo; SCHULZ, Jindřich. *Vlastivěda šumperského okresu*. Šumperk: Okresní úřad Šumperk a Okresní vlastivědné muzeum Šumperk, 1993, s. 462.

³ Srov.: *Město Šumperk a okolí*. Šumperk: Město Šumperk, 1998, s. 14.

⁴ Srov.: BŘEZINA, Jan. *Vlastivěda moravská: II: Místopis, Šumperský okres, Staroměstský okres, Vizmberský okres*. Brno: Musejní spolek, 1932, s. 82.

jeho půdorys s náměstím ve tvaru čtverce, které se zachovalo dodnes. Prvními obyvateli byli pravděpodobně Slezané, kteří také dali Šumperku název: Schön-Berg (= krásný vrch).⁵

Šumperk byl již od počátku strategicky postaveným městem. Ležel na staré obchodní tzv. jantarové stezce vedoucí z Moravy do Slezska a dále směrem k Baltu a byl také bránou do Jeseníků, které se již v době založení stávaly cílem hornické kolonizace. V blízkosti města se dolovala měděná ruda a také zde zlatokopové těžili zlatonosný písek. Kromě obchodu se ve městě soustřeďovala také řemesla, zejména výroba a zpracování textilu. Město se stalo kulturním a církevním centrem širokého okolí.

O významu Šumperka svědčí také řada výsad, které byly městu uděleny markrabětem moravským Joštem v roce 1391. Mezi nejdůležitější z nich patří právo odúmrti – měšťané mohli svobodně odkázat svůj majetek a dále právo mílové – nikdo v okruhu 1 míle od města nesměl vařit pivo, péci chléb a provozovat řemesla. V Joštově obdarovací listině se přímo píše, že Šumperk získává stejná práva, jako má město Olomouc.⁶ V průběhu 15. století zde vznikly dva cechy – plátenický a soukenický, které hrály v dějinách města velkou roli i v dalších staletích. Město získal koncem 15. století do správy rod Tunklů z Brníčka. Jejich nástupcem se na počátku 16. století stal rod Žerotínů. V roce 1513 zachvátil město požár. V témže roce byly vybudovány městské hradby, jejichž zbytky se zachovaly dodnes.⁷ Město opět začalo vzkvétat a tak se v roce 1562 z vlastnictví Žerotínů vykoupilo a stalo se tak svobodným městem. Tím zůstalo ale pouze do roku 1622, kdy se město stalo majetkem rodu Lichetnštejnů.⁸ Během 16. a 17. století postihlo Šumperk několik pohrom: dvakrát udeřil mor, Švédská vojska při třicetileté válce město zpusťovala, potom přišel třídní požár, který zničil téměř celé město, a nakonec proslulé čarodějnické inkvizice v letech 1679 – 1693, kterým padlo za oběť 48 předních

⁵ Srov.: SPURNÝ, František. *Šumperské proměny*. 1. vyd. Štítý: Veduta, 1992, s. 7.

⁶ Srov.: BŘEZINA, Jan. *Vlastivěda moravská: II: Místopis, Šumperský okres, Staroměstský okres*, Vizmborský okres. Brno: Musejní spolek, 1932, s. 84.

⁷ Srov.: *Olomoucký kraj - rezervační a informační systém* [online]. 1998-2011 [cit. 2011-02-14]. Historie města Šumperka v datech. Dostupné z WWW: <<http://www.olomoucky.kraj.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=89121>>.

⁸ Srov.: KARGEROVÁ, Jana. *Hudební život v Šumperku a okolí od počátku 20. století do současnosti: bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra hudební výchovy, 2008, s. 11

měšťanů a jejich manželek. Mezi umučenými byl také osvícený šumperský farář a děkan Kryštof Alois Lautner (viz kapitola 1.4.1).⁹

Po skončení třicetileté války došlo ke změně v národnostním složení obyvatelstva – výrazně ubylo českých obyvatel a zvýšil se počet obyvatel německých. V roce 1714 udeřila na město velká morová epidemie, po jejímž skočení byl postaven morový sloup na náměstí.¹⁰ Teprve v 18. století, kdy se v Šumperku opět rozmohla textilní výroba, se hospodářská situace zlepšila. Pro svoji výstavnost byl dokonce Šumperk označován jako „malá Vídeň“. Vznikla zde manufaktura na výrobu trippu (polosametu) a maňestru – jediná svého druhu v tehdejší habsburské monarchii. Počet manufaktur se stále zvyšoval – vyrábělo se zde plátno, damašek, plyš. V roce 1842 zahájila výrobu mechanická přádelna lnu, první svého druhu na Moravě. V roce 1858 byla založena i továrna na výrobu hedvábí. Díky velkému počtu podniků se dá říct, že Šumperk na počátku 20. století představoval velkou průmyslovou koncentraci.¹¹ Rozvoj města se projevil i na architektuře – na přelomu 19. a 20. století zde bylo podle předních vídeňských architektů postaveno mnoho honosných veřejných budov. Jednou z nich je i budova Základní umělecké školy v Šumperku.

Mezi 1. a 2. světovou válkou vzniklo ve městě několik nových výrobních odvětví, ale větší rozvoj města byl utlumen hospodářskou krizí.¹² Před začátkem 2. světové války žily v Šumperku přibližně tři čtvrtiny německých obyvatel a necelou jednu čtvrtinu tvořila česká menšina, která zde již od roku 1918 ale měla k dispozici českou menšinovou školu a o 10 let později již bylo v Šumperku českých škol 5.¹³ Po uzavření mnichovské dohody 29. října 1938 se z města narychlo stěhovali čeští obyvatelé do nezabraného vnitrozemí a již 8. října 1938 přijeli do Šumperka první jednotky wehrmachtu.

⁹ Srov.: Srov.: MELZER, Milo; SCHULZ, Jindřich. *Vlastivěda šumperského okresu*. Šumperk: Okresní úřad Šumperk a Okresní vlastivědné muzeum Šumperk, 1993, s. 464.

¹⁰ Srov.: *Olomoucký kraj - rezervační a informační systém* [online]. 1998-2011 [cit. 2011-02-14]. Historie města Šumperka v datech. Dostupné z WWW: <<http://www.olomoucky.kraj.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=89121>>.

¹¹ Srov.: MELZER, Milo; SCHULZ, Jindřich. *Vlastivěda šumperského okresu*. Šumperk: Okresní úřad Šumperk a Okresní vlastivědné muzeum Šumperk, 1993, s. 464 – 465.

¹² Srov.: *Město Šumperk a okolí*. Šumperk: Město Šumperk, 1998, s. 9 – 10.

¹³ Srov.: MELZER, Milo; SCHULZ, Jindřich. *Vlastivěda šumperského okresu*. Šumperk: Okresní úřad Šumperk a Okresní vlastivědné muzeum Šumperk, 1993, s. 465.

Šumperk byl osvobozen sovětskou armádou 8. května 1945, která město opustila v listopadu téhož roku. V říjnu 1945 byl zahájen násilný odsun Němců. Ten pokračoval až do února roku 1946 – vystěhovaných bylo více než 9 500.¹⁴ Nahrazení byli českými občany – celkový počet obyvatelstva byl vyšší než před začátkem války. V této době, kdy se znovu začala utvářet kultura města, byla v Šumperku založena Městská hudební škola – dnešní Základní umělecká škola Šumperk. Po únoru 1948 byly zestátněny průmyslové podniky a likvidovány soukromé živnosti. Město se zaměřilo na těžký průmysl – byly zde podniky hutní, strojírenské a stavební. Počet základních škol vzrostl na 6, přibýly některé střední školy. V roce 1950 byla k Šumperku připojena část Temenice. V roce 1951 zde bylo založeno Severomoravské divadlo. 1. července 1960 vznikl nový okres Šumperk, který byl v podstatě složený z bývalých okresů jesenického, šumperského a zábřežského. Šumperk byl vojsky Varšavského paktu obsazen časně ráno 21. srpna 1968. Po obsazení Československa se na znamení protestu po vzoru Jana Palacha upálil 25. února 1969 v Praze student šumperské průmyslové školy Jan Zajíc (viz kapitola 1.4.4). Sovětská armáda opustila kasárna města až v květnu 1990.

Po roce 1989 vzrostl počet soukromých firem, národní podniky a závody se změnilly ve státní podniky a v akciové společnosti.¹⁵ 24. listopadu 1990 se v Šumperku konaly první svobodné volby, kterých se už samostatně účastnily původně integrované obce Bratrušov, Dolní Studénky, Hraběšice, Rapotín, Rejchartice a Vikýřovice. O rok později – 10. září – bylo historické jádro města prohlášeno ministerstvem kultury za městskou památkovou zónu.¹⁶ V roce 1996 byla otevřena rozhledna na nedalekém kopci Háj,¹⁷ kde již v letech 1934 – 1953 rozhledna stála. Celkový počet obyvatel se v současné době pohybuje okolo 31 000 (což je zhruba dvojnásobek počtu obyvatel před druhou světovou válkou). Změnilo se také průmyslové zaměření – z textilního

¹⁴ Srov.: JARMAROVÁ, Hana. *Šumperk*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2009, s. 31.

¹⁵ Srov.: MELZER, Milo; SCHULZ, Jindřich. *Vlastivěda šumperského okresu*. Šumperk: Okresní úřad Šumperk a Okresní vlastivědné muzeum Šumperk, 1993, s. 466 – 469.

¹⁶ Srov.: *Olomoucký kraj – rezervační a informační systém* [online]. 1998-2011 [cit. 2011-02-14]. Historie města Šumperka v datech. Dostupné z WWW: <<http://www.olomoucky.kraj.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=89121>>.

¹⁷ Srov.: *Olomoucký kraj – rezervační a informační systém* [online]. 1998-2011 [cit. 2011-02-14]. Historie města Šumperka v datech. Dostupné z WWW: <<http://www.olomoucky.kraj.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=89121>>.

průmyslu na podniky hutní, stavební a strojírenské.¹⁸ Oprava památek, obytných domů a ulic v posledních letech změnila zanedbanou historickou část města.

1.2 Významné budovy města

V kulturním vývoji města hrají významnou úlohu historické budovy značné architektonické hodnoty, které jsou dokladem vysoké úrovně společenského života ve městě. Patří k nim především radnice, Geschaderův dům, římskokatolický kostel svatého Jana Křtitele, bývalý dominikánský klášter s kostelem Zvěstování Panny Marie a budova zámku.

1.2.1 Radnice

O původně gotické budově máme první zmínku v roce 1475. V polovině 16. století byla přestavěna do podoby renesanční, která byla ale zničena velkým požárem, který v roce 1669 během tří dnů zpustošil téměř celé město.¹⁹ Z radnice zbyly pouze obvodové zdi a z radniční věže jen ruina. Po téměř dvaceti letech byla vybudována nová, barokní stavba, která byla ale roku 1909 zbořena jako nevyhovující. Již o dva roky později byla obyvatelům Šumperka k dispozici zcela nová budova. Její věž měří 56 m, vyhlídková plošina je ve výšce 27 m.²⁰ Vedle radnice je morový sloup postavený v roce 1719 na památku obětí morové rány.²¹

Součástí radnice je obřadní síň, kterou vyzdobil svými sochami akademický sochař Jiří Jílek. ZUŠ v těchto prostorách pořádala koncerty a slavnostní vyřazování absolventů. Učitelé ZUŠ se hudebně zapojovali do různých obřadů pořádaných v těchto prostorách.

¹⁸ Srov.: SPURNÝ, František. *Šumperské proměny*. 1. vyd. Štítý: Veduta, 1992, s. 8.

¹⁹ Srov.: SPURNÝ, František. *Šumperské proměny*. 1. vyd. Štítý: Veduta, 1992, s. 12.

²⁰ Srov.: *Šumperk* [online]. 2000-2011 [cit. 2011-02-12]. Rozhled z radniční věže. Dostupné z WWW: <<http://www.infosumperk.cz/dr-cs/rozhledny-a-vyhličky/sumperk/rozhled-z-radnicni-veze.html>>.

²¹ Srov.: JARMAROVÁ, Hana. *Šumperk*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2009, s. 36.

1.2.2 Geschaderův dům

Památkově chráněný pozdně barokní dům zdobený dórskými sloupy a mansardovou střechou byl postaven bohatým perníkářem Matyášem Geschaderem po zrušení dominikánského kláštera pravděpodobně koncem 18. století na místě bývalé klášterní zahrady. Existuje hypotéza, že dům byl postaven těsně po založení města nebo dokonce ještě před ním. Vzhledem k tomu, že stojí v těsné blízkosti bývalého dominikánského kláštera, je možné, že se mohlo jednat o součást tohoto kláštera oddělenou na začátku 16. století.²² Dům zcela vybočuje z linie ulice, kterou ostatní domy poměrně přesně zachovávají. V první polovině 19. století se stal majetkem rodiny von Terschů, která jej před začátkem první světové války prodala městu a z domu se tak po opravení stalo městské muzeum. Za druhé světové války byl dům zdevastován, ne příliš zdařené opravy se dočkal kolem roku 1960 a byl v něm umístěn až do roku 1989 okresní archiv.

Od roku 1991 se hledalo využití pro tuto jedinečnou městskou památku. Po opravách byl dům bezplatně pronajat Společnosti česko-německého porozumění Šumperk-Jeseníky a stal se z něj Evropský dům setkávání.²³ Ve sklepních prostorech této památkově chráněné budovy je od roku 2010 stálá expozice s názvem „Čarodějnické procesy“.

1.2.3 Římskokatolický kostel svatého Jana Křtitele

Původně gotický kostel byl pravděpodobně postaven brzy po založení města. První zmínka pochází z roku 1350, kdy byl Šumperk sídlem děkanství.²⁴ Významnou částí kostela je věž, která původně patřila městu a do níž se ukládaly cennosti a důležité listiny. Je to dodnes nejlépe zachovaná gotická památka ve městě. Jako většinu budov města zničil kostel v roce 1669 požár. Byl obnoven v barokním duchu. Při rekonstrukci kostel získal svůj křížový půdorys. Některé gotické prvky, jako například křížová žebrová klenba v podvěží, se zachovaly až do dnešní doby. Jak bylo

²² Srov.: POLÁCH, Drahomír. *Kauza Geschaderův dům*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 11.

²³ Srov.: POLÁCH, Drahomír. *Kauza Geschaderův dům*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 65 – 68.

²⁴ Srov.: BŘEZINA, Jan. *Vlastivěda moravská: II: Místopis, Šumperský okres, Staroměstský okres, Vízmberský okres*. Brno: Musejní spolek, 1932, s. 84.

v dřívějších dobách obvyklé, kolem kostela se rozkládal hřbitov, který byl z hygienických důvodů v polovině 18. století zrušen.²⁵

Při kostele působily chrámové sbory, v jejich řadách zpívali také žáci ZUŠ v Šumperku. V roce 1985 byla založena Schola od svatého Jana Křtitele, která pořádá od roku 1992 jednou za dva roky Mezinárodní festival vokální duchovní hudby. Jedná se o nesoutěžní přehlídku amatérských pěveckých sborů, pravidelně zde vystupují i profesionální umělci. Koncerty se konají především v kostele svatého Jana Křtitele a v klášterním kostele Zvěstování Panny Marie v Šumperku. Mezinárodní festival vokální duchovní hudby významně obohacuje kulturní život města a celého okolí.²⁶

1.2.4 Bývalý dominikánský klášter s kostelem Zvěstování Panny Marie

Klášter byl založen pravděpodobně velmi brzy po založení města koncem 13. století – první zmínka o něm pochází z roku 1297. Součástí klášterního komplexu byl již od počátku kostel Zvěstování Panny Marie,²⁷ který vznikl jako druhý kostel ve městě. Z roku 1452 pochází zmínka o městské škole fungující při dominikánském klášteře.²⁸ V polovině 16. století se většina obyvatel města stala luterány a dominikáni byli z kláštera vyhnáni. Po bitvě na Bílé hoře v roce 1620 se dominikáni vrátili zpět. Po požáru v roce 1669 byl kostel přestaven do barokní podoby, byla vybudována krypta a postupně připojeny dvě boční kaple. V roce 1784 klášter císař Josef II. zrušil a dominikáni tak ze Šumperka museli odejít. Kostel i s klášterem získalo do vlastnictví město, které klášter využívalo k nejrůznějším účelům – jako kasárna, v době napoleonských válek jako lazaret, později sloužil také jako vězení, soud nebo městské muzeum.²⁹ Od roku 1950 je v budově kláštera Střední zdravotnická škola. Kostel

²⁵ Srov.: *Šumperk* [online]. 2000-2011 [cit. 2010-12-19]. Římskokatolický kostel sv. Jana Křtitele. Dostupné z WWW: <<http://www.infosumperk.cz/dr-cs/cirkevni-stavby-a-sakralni-pamatky/sumperk/rimskokatolicky-kostel-sv-jana-krtitele.html>>.

²⁶ Srov.: *Schola-sumperk.cz* [online]. 2008 [cit. 2011-02-15]. Schola-sumperk.cz. Dostupné z WWW: <<http://www.schola-sumperk.cz/?schola/festival-vokalni-duchovni-hudby/mm-571>>.

²⁷ Srov.: BŘEZINA, Jan. *Vlastivěda moravská: II: Místopis, Šumperský okres, Staroměstský okres, Vizmberský okres*. Brno: Musejní spolek, 1932, s. 82.

²⁸ Srov.: *Olomoucký kraj – rezervační a informační systém* [online]. 1998-2011 [cit. 2011-02-14]. Historie města Šumperka v datech. Dostupné z WWW:

<<http://www.olomoucky.kraj.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=89121>>.

²⁹ Srov.: SPURNÝ, František. *Šumperské proměny*. 1. vyd. Štítý: Veduta, 1992, s. 91.

využívala římskokatolická církev k bohoslužbám, později byl pro zchátralost pro veřejnost uzavřen.

V roce 1990 byl kostel zásluhou vedení města kompletně rekonstruován a v roce 2005 byl předán veřejnosti k užívání. Je majetkem Vlastivědného muzea v Šumperku. Slouží především jako koncertní síň, prostor pro výstavní činnost Vlastivědného muzea (viz kapitola 1.3.2) a také jako shromažďovací sál pro společenské události.³⁰ Základní umělecká škola Šumperku zde pořádá pravidelně koncerty a slavnostní vyřazení absolventů.

1.2.5 Zámek

V roce 1281, tedy krátce po založení města, je v pramenech nepřímo zmíněn městský hrádek. V 15. stoletím byl rodem Tunklů přestavěn na zámek, na němž se mimo jiné v roce 1490 konal sjezd moravských pánů, kteří zde dohodli volbu Vladislava Jagellonského českým králem.³¹ Na konci 15. století stal majitelem panství Petr ze Žerotína. Ten dal zámek přestavět na pozdně gotický palác, který nese významné renesanční rysy.³² V roce 1569 koupilo zámek město a využívalo ho k hospodářským účelům. V době třicetileté války byl několikrát vydrancován, ale větším neštěstím pro něj byl již několikrát zmiňovaný požár. Po něm byl zámek sice obnoven, ale sloužil již jen jako pivovar a sklad solí. V 19. století se využíval také jako sídlo městského úřadu, ve 20. století sloužil jako česká a později německá škola. V současné době je v budově umístěno střední odborné učiliště.³³

1.3 Kulturní život v Šumperku

Vzhledem k tomu, že byl Šumperk a jeho okolí ve složení obyvatelstva nejednotný (do roku 1945 zde bylo velké množství obyvatel německé národnosti, od

³⁰ Srov.: *Šumperk* [online]. 2000-2011 [cit. 2011-01-26]. Kostel Zvěstování Panny Marie. Dostupné z WWW: <<http://www.infosumperk.cz/dr-cs/cirkevni-stavby-a-sakralni-pamatky/sumperk/kostel-zvestovani-panny-marie.html>>.

³¹ Srov.: *Šumperk* [online]. 2000-2011 [cit. 2011-02-07]. Bývalý šumperský zámek. Dostupné z WWW: <<http://www.infosumperk.cz/dr-cs/zamky/sumperk/byvaly-sumpersky-zamek.htm>>.

³² Srov.: SPURNÝ, František. *Šumperské proměny*. 1. vyd. Štítý: Veduta, 1992, s. 28.

³³ Srov.: *Šumperk* [online]. 2000-2011 [cit. 2011-02-07]. Bývalý šumperský zámek. Dostupné z WWW: <<http://www.infosumperk.cz/dr-cs/zamky/sumperk/byvaly-sumpersky-zamek.htm>>.

konce 2. světové války převažují Češi), nelze říct, že by zde kultura měla hluboké kořeny. Dalo by se říct, že tato oblast byla na periferii kulturního dění, nebylo zde žádné významné kulturní centrum – nejbliže snad v Olomouci. Dalšími městy, na které se obyvatelé toužící po kulturním životě obraceli, byly Brno, Vídeň či polská Vratislav (Wroclaw).

Co se týká hudby, významných umělců pocházejících z této oblasti je opravdu málo – jedná se o operního pěvce Leo Slezaka nebo hudební skladatele Eduarda Chiari a Maxe Oberleithnera, kterým se dostalo Vídeňského vzdělání. S tímto krajem je spojeno také jméno Franze Schuberta, jehož rodiče pocházeli z okolí Šumperka (otec od Starého Města a matka ze Zlatých Hor), sám skladatel se ale narodil už ve Vídni.

Malíři a sochaři mají v Šumperku také své místo – ať už jde o světoznámou sochařku Leu Vivot (viz kapitola 1.4.3), malíře a zároveň zakladatele výtvarného oddělení Jiřího Jílka na ZUŠ v Šumperku, jeho dceru – výtvarnici Anežku Kovalovou, jejího manžela Miroslava Kovala nebo akademického malíře Lubomíra Bartoše.

Z dramatických umělců spjatých se Šumperkem jmenujme ze současných osobností například zdejšího rodáka, herce a režiséra Ondřeje Sokola.

1.3.1 Hudební život v Šumperku

Součástí této podkapitoly diplomové práce bude přehledka nejvýznamnějších hudebních událostí, které se v Šumperku odehrávají – jde především o festivaly. Na většině z nich má podíl i Základní umělecká škola v Šumperku – ať už hrála roli při jejich založení nebo při vytváření jejich současné podoby.

1.3.1.1 Klasika Viva

V Šumperku se od roku 2001 pravidelně konají cykly koncertů vážné hudby, jejichž cílem je představit české i zahraniční umělce. Pořadatelem je Agentura J+D a MgA. Roman Janků, absolvent ZUŠ v Šumperku, ve spolupráci s Domem kultury Šumperk. Koncerty vždy probíhají od března do ledna následujícího roku. Zpočátku se koncerty konaly v obřadní síni šumperské radnice – proto se cyklus jmenoval Hudba na radnici. Pro stále větší počet posluchačů bylo nutné pořádat koncerty i na jiných

místech (v sále Domu kultury v Šumperku, ve Vlastivědném muzeu v Šumperku, v evangelickém kostele, v divadle atd.). Proto byl cyklus nejdříve přejmenován na Šumperskou klasiku, v roce 2004 získal název Klasika Viva³⁴ a první koncert se konal v nově zrekonstruovaném klášterním kostele Zvěstování Panny Marie. Za špičkové interprety, kteří se na koncertech představili, jmenujme například Janáčkovu filharmonii Ostrava s dirigentem Petrem Vronským, cembalistku Editu Keglerovou, houslisty Václava Hudečka a Pavla Šporcla nebo harfistku Kateřinu Englichovou. Ze zahraničních umělců je to například japonská klavíristka Yukie Ichimura, francouzská klavíristka Muriel Bérard či vokálně instrumentální soubor Linha Singers. V letech 2008 – 2009 se Klasika Viva rozšířila také do Jeseníku.³⁵ V Olomouckém kraji zaujímá Klasika Viva významné postavení v rámci kulturního života.

Letním pokračováním cyklu Klasika Viva jsou od roku 2001 Klášterní hudební slavnosti – cyklus několika koncertů, na nichž vystupují přední čeští i zahraniční umělci.³⁶

1.3.1.2 Šumperské preludium

Pořadatelem tohoto festivalu mladých umělců je Kruh přátel Šumperského dětského sboru, Dům kultury Šumperk a Agentura UHL. Festival se koná pravidelně od roku 1974, kdy jej založil tehdejší učitel Lidové školy umění v Šumperku a zakladatel Šumperského dětského sboru Alois Motýl ve spolupráci se Ctíradem Medlíkem (viz kapitola 1.4.4). Za cíl si Preludium klade představit mladé, talentované umělce a zároveň tak dává možnost těmto umělcům vystoupení za účasti široké veřejnosti. Program festivalu je rozdělen do pěti koncertů, na nichž se představují jednotliví interpreti, soubory nebo orchestry. Často to bývají laureáti hudebních soutěží.³⁷ V roce 2010 se stal zahajovací koncert Šumperského preludia zároveň zahajovacím koncertem cyklu Klasika Viva.

³⁴ Srov.: *Ročenka Šumperk 2007*. Šumperk: Město Šumperk, 2008, s. 71.

³⁵ Srov.: *Agentura J+D* [online]. 2009 [cit. 2011-02-15]. Agentura J+D. Dostupné z WWW: <<http://www.agenturajd.net/cz.php?page=klasikaviva>>.

³⁶ Srov.: *Ročenka Šumperk 2008*. Šumperk: Město Šumperk, 2009, s. 75.

³⁷ Srov.: KARGEROVÁ, Jana. *Hudební život v Šumperku a okolí od počátku 20. století do současnosti: bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra hudební výchovy, 2008, s. 36.

1.3.1.3 Blues Alive

Jedná se nejvýznamnější bluesový festival v České republice. Pořadatelem akce je to společnost Blues Alive, s. r. o. První ročník se konal v roce 1996, trval pouze jediný den a vystoupily na něm pouze domácí bluesové kapely. Postupně se délka festivalu prodloužila na tři dny a kromě českých kapel zde vystupují také uskupení z Polska, Slovenska a některých dalších evropských států, vyvrcholením festivalu pak bývá vystoupení špičkových hudebníků z USA. Koncerty festivalu Blues Alive se postupně rozšířily i do dalších měst (Olomouc, Jeseník, Přerov, Bratislava, Nysa), ale centrem dění zůstává i nadále Šumperk. Mezi interprety, kteří na festivalu vystoupili, patří například držitelé americké Grammy Chris Thomas King nebo Joe Louis Walker. Z českých interpretů jmenujme například Irenu Budweiserovou, Jana Spáleného, Michala Prokopa či Radůzu. Od roku 2000 dávají pořadatelé prostor také začínajícím bluesovým interpretům – na festival navazuje soutěžní přehlídka bluesových kapel Blues Aperitiv. Dva vítězné soubory pak mají možnost zahrát si na festivalu.³⁸

1.3.1.4 Další hudební události města

Do této oblasti bych zařadila například Mezinárodní festival Jazz Pramet Šumperk, který je pořádán Domem kultury Šumperk. Poprvé se uskutečnil v roce 1981. Jedná se o dva koncerty, na kterých se představí domácí i zahraniční interpreti – jak sólisté, tak jazzové orchestry.

Další poměrně významnou akcí je Mezinárodní folklorní festival I. O. V., který se koná od roku 1990. Téměř týdenní festival je vyplněn účinkováním přibližně dvaceti domácích i zahraničních folklorních souborů, které vystupují jak na třech venkovních pódii, tak také na pěší zóně v centru města. Kromě tance a hudby jsou zde také představeny tradice jednotlivých zúčastněných zemí.

³⁸ Srov.: KARGEROVÁ, Jana. *Hudební život v Šumperku a okolí od počátku 20. století do současnosti: bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra hudební výchovy, 2008, s. 33 – 34.

Díky Šumperskému dětskému sboru (viz kapitola 3.5.1) existuje v Šumperku již od roku 1968 nesoutěžní festival Zlatá lyra. Jde o přehlídku 15 – 20 dětských sborů regionu, které tam mají možnost představit své umění široké veřejnosti.³⁹

Základní umělecká škola se od roku 2002 pravidelně zapojuje do oslavy Svátku hudby – Evropského dne hudby, který se koná pod záštitou města Šumperka vždy v červnu v Letním divadle v Šumperku. Vystupují zde jak sólisté, tak soubory nejen ze ZUŠ v Šumperku, ale také z okolí.

1.3.2 Výtvarné umění v Šumperku

Vlastivědné muzeum v Šumperku bylo založeno v roce 1896 jako soukromé, o necelých 20 později se z něj stalo německé městské muzeum. V roce 1954 bylo přejmenováno na Okresní vlastivědné muzeum. Během následujících let bylo k šumperskému muzeu přidáno několik muzeí okolních měst (např. Zábřeh nebo Loštice). V současné době je Vlastivědné muzeum v Šumperku příspěvkovou organizací Olomouckého kraje. Jeho sídlo se nachází v historické budově Pavlínina dvora na Hlavní třídě v Šumperku a jeho součástí je mimo jiné velký výstavní a koncertní sál (který využívala pro koncerty hudebního oboru také ZUŠ Šumperku), informační centrum a rozsáhlý dvůr, který je čas od času využíván pro velké kulturní a společenské akce.⁴⁰ Hlavní činnost Vlastivědného muzea spočívá ve vytváření a uchovávání sbírky dokladů k vývoji přírody, společnosti a kultury zdejší oblasti, dále zveřejňování těchto dokladů formou výstav a zároveň činnost publikační – jde především o vlastivědné sborníky atd.⁴¹ Stálou expozicí muzeum již od roku 1996 prezentuje dějiny šumperského regionu (od archeologických nálezů z doby bronzové, přes dokumentaci řemesel provozovaných v Šumperku až po ukázky výtvarného umění Šumperska) a také přibližuje přírodu nejen Šumperska, ale také Jesenicka.⁴²

³⁹ Srov.: KARGEROVÁ, Jana. *Hudební život v Šumperku a okolí od počátku 20. století do současnosti: bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra hudební výchovy, 2008, s. 34 – 35.

⁴⁰ Srov.: *Vlastivědné muzeum v Šumperku* [online]. ? [cit. 2011-01-13]. Vlastivědné muzeum v Šumperku. Dostupné z WWW: <<http://www.muzeum-sumperk.cz/zarizeni/muzeum-v-sumperku/>>.

⁴¹ Srov.: *Vlastivědné muzeum v Šumperku* [online]. ? [cit. 2011-01-13]. Činnost. Dostupné z WWW: <<http://www.muzeum-sumperk.cz/cinnost/>>.

⁴² Srov.: *Vlastivědné muzeum v Šumperku* [online]. ? [cit. 2011-01-13]. Stálé expozice Vlastivědného muzea v Šumperku. Dostupné z WWW: <<http://www.muzeum-sumperk.cz/zarizeni/muzeum-v-sumperku/stale-expozice/>>.

Pod správu Vlastivědného muzea patří také muzeum v Mohelnici, v Zábřehu, Galerie Šumperska, klášterní kostel Zvěstování Panny Marie v Šumperku, Památník Adolfa Kašpara v Lošticích a Lovecko – lesnické muzeum na zámku v Úsově.

Součástí komplexu budov Pavlínina dvora je od roku 2007 Galerie Šumperska, která je věnována výtvarným umělcům regionu a Galerie mladých, která bezplatně umožňuje mladým umělcům (věk je omezen do 50 let) vystavovat svá díla.⁴³ V Šumperku se také nachází Galerie Jiřího Jílka, kde je k vidění mimo jiné stálá expozice tohoto výtvarníka, který založil výtvarný obor tehdejší Lidové školy umění v Šumperku a několik let stál v jeho čele.

1.3.3 Dramatické umění v Šumperku

Počátky divadelní činnosti jsou v Šumperku známy od 17. století. Budova dnešního divadla byla postavena roku 1902. Protože ležel Šumperk v oblasti Sudet, byly zde snahy o zřízení stálé scény německého divadla – první z nich se jmenovala Divadlo Svazu moravských měst a byla založena v roce 1920, další, avšak neúspěšné pokusy se uskutečňovaly v následujících letech. V roce 1939 se konalo zahajovací představení stálého profesionálního divadla nazvaného Městské divadlo východních Sudet, ale po několika letech svou činnost ukončilo. V dubnu 1951 byla opět zřízena stálá divadelní scéna – nejprve spadala pod Krajské divadlo Olomouc, později se osamostatnila. Od této doby fungovalo divadlo v Šumperku s většími i menšími úspěchy nepřetržitě. V roce 1994 divadlo vyhořelo – jednalo se pravděpodobně o úmyslně založený požár, který budovu divadla vážně poškodil. Po několika letech se dočkala opravy a v říjnu 2000 byla zrekonstruovaná budova otevřena. Od roku 2001 nese divadlo název Divadlo Šumperk.⁴⁴ V současné době čítá divadelní soubor 12 herců.

⁴³ Srov.: *Vlastivědné muzeum v Šumperku* [online]. ? [cit. 2011-01-28]. Galerie. Dostupné z WWW: <<http://www.muzeum-sumperk.cz/zarizeni/galerie-sumperska/>>.

⁴⁴ Srov.: *Divadlo Šumperk* [online]. 2008-2011 [cit. 2011-02-07]. Text. Dostupné z WWW: <<http://www.divadlosumperk.cz/o-divadle/historie/text/>>.

1.4 Nejvýznamnější osobnosti města

Významných osobností se v Šumperku narodilo nebo zde žilo mnoho. Následující kapitola představuje zdejšího faráře Kryštofa Aloise Lautnera, operního pěvce Leo Slezaka a světoznámou sochařku Leu Vivot. Jedna z podkapitol je věnována sopranistce Dagmar Wanke-Szendrey, bývalému šumperskému starostovi Ctíradu Medlíkovi, studentu Janu Zajíci, básníku Vilému Nezbedovi a opernímu pěvci Eduardu Chiari. Ze Šumperka pochází také dva významní současní sportovci – hokejista Jiří Dopita a akrobatický lyžař Aleš Valenta.

1.4.1 Kryštof Alois Lautner

Nejznámější osobností spojenou s érou inkvizičních procesů 17. století byl šumperský farář a děkan Kryštof Alois Lautner. Narodil v roce 1622 v Šumperku. Studoval v Olomouci, v německém Langshutu, ve Vídni a ve Štýrském Hradci. Na kněze byl vysvěcen v Olomouci v roce 1656. Později nastoupil jako farář do Šumperka, kde byl v roce 1668 povýšen na děkana. Jeho vzdělání bylo ve své době neobvyklé – studoval právo, filosofii, teologii i přírodní vědy, vynikal také v astronomii, hrál na housle, vlastnil stovky knih různého zaměření. To vše mu získalo respekt a obdiv u farníků.

Když byl v roce 1668 povolán na velkolosinské panství správce František Jindřich Boblig, obvinil Lautnera ze spolčování s ďáblem, protože vystoupil na obhajobu nespravedlivě upalovaných osob ze Šumperka, a uvěznil ho na Mírově. Po dlouhém a krutém mučení se Lautner přiznal k čarodějnictví a na základě tohoto přiznání byl odsouzen k trestu smrti. Stalo se tak 18. září 1685, kdy byl Lautner odsvěcen a navzdory tomu, že přiznání před biskupem odvolal, upálen.⁴⁵

1.4.2 Leo Slezak

18. srpna 1873 se v Šumperku narodil světově proslulý operní pěvec, filmový herec a spisovatel Leo Slezak. Studoval v Brně (zde byl v angažmá v Německém

⁴⁵ Srov.: SPURNÝ, F., CEKOTA, V., KOUŘIL, M. *Šumperský farář a děkan Kryštof Alois Lautner*. 1. vyd. Šumperk: Římskokatolická farnost, 2000.

městském divadle) a ve Vídni, kde později také žil a v roce 1901 se stal členem Dvorní (dnes Státní) opery. Jako tenor slavil úspěchy také v Londýně, Milánu, Paříži, Mnichově a dokonce v Metropolitní opeře v New Yorku. V rodném městě vystupoval třikrát. Byl uznávaným interpretem Richarda Wagnera. Hrál například ve filmech Nesmrtelné melodie, Postilion z Lonjumeau nebo Láska ve tříčtvrtečním taktu. Zemřel v německém Rottach-Egernu 1. června 1946.⁴⁶

1.4.3 Lea Vivot

Jedna z nejvýznamnějších sochařek současné doby se narodila jako Drahomíra Hekelová 25. února 1948 v Horní Temenici u Šumperka (dnes je Temenice již součástí města). V Praze vystudovala Střední uměleckoprůmyslovou školu. Ve 20 letech emigrovala do Itálie, odkud později odešla do Kanady. Studovala v kanadském Ontariu, později také v New Yorku. Dnes žije střídavě v Kanadě, v USA a v Mexiku, stále častěji se ovšem vrací do České republiky. Za rok 2007 získala od olomouckého hejtmanství cenu pro osobnost roku v oblasti kultury.⁴⁷ Od 7. května do 31. srpna 2009 vystavovala v Galerii Šumperska přibližně 40 soch a sousoší jako průřez své celoživotní tvorby.

Pracuje především s bronzem, ale také se dřevem, mramorem, betonem nebo terakotou. Pro její výtvarný projev jsou charakteristické „lavičky“ se sochami z bronzu, na nichž mohou lidé sedět a odpočívat a přitom sousoší dotvářet. Její díla jsou k vidění např. před budovou parlamentu v Otavě, před Sazka Arenou v Praze. V Šumperku je na Hlavní třídě socha *Radost z deště* a před budovou radnice *Lavička vzkazů* a *Matka s dítětem*. Z jejich soch i z jejího životního postoje je cítit její láska k životu. Snaží se zachycovat nejcennější hodnoty člověka.⁴⁸

⁴⁶ Srov.: *Biografický slovník Slezska a Severní Moravy*. Opava: OPTYS, 1993, s. 11.

⁴⁷ Srov.: Kraj ocenil herečku Olgu Kaštickou a sochařku Leu Vivot. *Kulturní život Šumperka duben 2008* : *Společenský měsíčník města Šumperka*. 2008, 50. ročník, duben, s. 3-4. Dostupný také z WWW: <<http://www.sumperk.cz/cs/periodicky-tisk/ke-stazeni/kulturni-zivot-50-rocnik-2008.html>>.

⁴⁸ Srov.: *Severní Morava: Vlastivědný sborník*. Šumperk: Vlastivědné muzeum v Šumperku, 2010, s. 86 – 89.

1.4.4 Další osobnosti města

Dagmar Wanke-Szendrey (narozena v Šumperku v roce 1925), operní a komorní sopranistka, vystudovala a dodnes žije v maďarské Budapešti, kde působila ve Státní filharmonii. Vystupovala v mnoha evropských zemích, v USA a také v Kanadě. Za šíření české soudobé hudby a propagaci města jí bylo v roce 1999 uděleno čestné občanství.⁴⁹

Ctirad Medlík (1928 – 2001), středoškolský profesor, první demokraticky zvolený starosta Šumperka po 2. světové válce (v letech 1990 – 1994). Byl významným organizátorem kulturního života v Šumperku a popularizátor poezie. Při šumperském gymnáziu založil Literární kruh, jehož členem byli jak současní, tak bývalí studenti gymnázia. V rámci Literárního kruhu vycházel od roku 1970 školní časopis a zároveň byly připravovány scénické adaptace poezie. Ctirad Medlík vychoval mnoho recitátorů, kteří byli úspěšní na festivalu poezie Wolkerův Prostějov. Kulturně ovlivnil generace studentů. Necelý měsíc po jeho smrti mu bylo v dubnu 2001 im memoriam uděleno čestné občanství města Šumperka.⁵⁰

Jan Zajíc (1950 – 1969) se narodil ve Vítkově. Student Průmyslové a železniční školy v Šumperku se na protest proti okupaci Československé socialistické republiky vojsky Varšavské smlouvy v únoru 1969 v Praze upálil. Jeho čin zůstal v pozadí Jana Palacha, který se ze stejného důvodu upálil o měsíc dříve. Pohřbu Jana Zajíce v rodném Vítkově se zúčastnilo několik tisíc lidí. 25. února 1991 byla Janu Zajícovi slavnostně odhalena pamětní deska umístěná na budově průmyslové školy v Šumperku. V roce 1992 byl v televizi uveden film studentů a absolventů FAMU *Jan*, který byl inspirován právě příběhem Jana Zajíce.⁵¹ V témže roce mu bylo za zásluhy o demokracii in memoriam uděleno čestné občanství města Šumperka, které přebrali jeho rodiče.

V Šumperku se v roce 1912 narodil organizátor kulturního, sportovního i společenského života, básník, překladatel a redaktor Vilém Nezbeda. Byl členem

⁴⁹ Srov.: *Šumperk* [online]. 2008 [cit. 2011-02-13]. Wanke-Szendrey Dagmar. Dostupné z WWW: <<http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/cestni-obcane/wanke-szendrey-dagmar.html>>.

⁵⁰ Srov.: *Šumperk* [online]. 2007 [cit. 2011-02-13]. Medlík Ctirad. Dostupné z WWW: <<http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/cestni-obcane/medlik-ctirad.html>>.

⁵¹ Srov.: *Město Vítkov* [online]. 2009 [cit. 2011-02-15]. Osobnosti města. Dostupné z WWW: <<http://www.vitkov.info/Mesto/osobnosti.html>>.

Akademického spolku na Šumpersku, režíroval literární večery a ochotnická divadelní představení v Šumperku. Překládal texty ze srbštiny, chorvatštiny, němčiny a francouzštiny. Vydal několik básnických sbírek. Celý život působil v Chocni, ale zajímal se i historii a kulturu Šumperka, v letech 1972 – 1988 přispíval do sborníku Vlastivědného muzea v Šumperku Severní Morava. Zemřel v roce 2004.⁵²

Pianista a hudební skladatel Eduard Chiari (1883 – 1954) se narodil i zemřel ve Vídni, ale již dětství prožíval střídavě v Šumperku a ve Vídni. Studoval na vídeňské konzervatoři. Zkomponoval řadu klavírních skladeb a na vlastní libreta 7 oper. V roce 1931 se v Šumperku usadil natrvalo a podílel se na správě rodinného majetku. Až do konce války byl hudební duší Šumperka, po válce byl odsunut.⁵³

Mezi významné sportovce pocházející ze Šumperka patří hokejista Jiří Dopita, který získal v roce 1998 na Olympijských hrách v Japonském Naganu zlatou medaili. Dalším sportovcem je Aleš Valenta, akrobatický lyžař a moderátor, který vyhrál v roce 2004 zlatou medaili na Olympijských hrách v Salt Lake City v USA.

⁵² Srov.: *Severní Morava: Vlastivědný sborník*. Šumperk: Vlastivědné muzeum v Šumperku, 2005, s. 66 – 68.

⁵³ Srov.: *Biografický slovník Slezska a Severní Moravy*. Opava: Ostravská univerzita a OPTYS, 1996, s. 48.

2. Historie Základní umělecké školy Šumperk

Následující kapitola je věnována založení, vývoji a současnosti Základní umělecké školy v Šumperku která je významným účastníkem kulturního života města po celou dobu své existence. Nastíníme důležité události, které ovlivnily její vývoj, vzpomeneme na významné pedagogy, kteří na škole působili nebo působí. Zmíníme se také o pobočkách ZUŠ, které se nacházejí v okolí Šumperka. Dále představíme soubory, které školu reprezentují na veřejnosti a také koncertní činnost, vystupování a výstavy žáků školy. Pro každou školu je důležitá komunikace s rodiči svých žáků a proto je jedna z podkapitol věnována Kruhu rodičů a přátel ZUŠ v Šumperku.

2.1 Založení školy a její historie do roku 1959

Založení Městské hudební školy v Šumperku se datuje těsně po skončení druhé světové války. V tomto pohraničním městě, do kterého se po odchodu německého obyvatelstva stěhuje mnoho Čechů, se začíná prosazovat myšlenka českého školství. Do té doby se zde totiž nacházely pouze německé hudební spolky a instituce.⁵⁴ O založení české hudební školy se nejvíce zasadila učitelka Oldřiška Müllerová spolu s městským tajemníkem Jaroslavem Žákem, kulturním referentem Karlem Sirůčkem a ředitelem základní školy Jaroslavem Ambrožem.

Obrázek č. 1 – Oldřiška Müllerová

⁵⁴ Srov.: KARGEROVÁ, Jana. *Hudební život v Šumperku a okolí od počátku 20. století do současnosti: bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra hudební výchovy, 2008, s. 14.

Díky jejich nasazení zahajuje městská hudební škola 15. října 1945 svou činnost. Učitelka Müllerová začíná učit hru na klavír nejdříve ve svém bytě, později v bývalém Žerotínském zámku. 12. listopadu 1945 začíná učit hru na klavír Rudolf Málek a 1. prosince 1945 nastupuje i učitel houslí Jan Řádek. Vzniká tak tříčlenný učitelský sbor, ke kterému od 1. ledna 1946 nastupuje houslista, sbormistr a skladatel Jaroslav Svoboda, konkurzním řízením vybraný první ředitel Městské hudební školy v Šumperku, který později vyučuje také hru na klavír a hudební nauku.⁵⁵

Obrázek č. 2 – Jaroslav Svoboda

Zároveň je založena kronika Městské hudební školy v Šumperku. Na prvních stranách ředitel školy Jaroslav Svoboda píše:

„Skončila se jedna z nejstrašnějších válek celých světových dějin. Zvítězil ten, kdo se bránil a chránil právo před násilím. Brutální útočník je poražen a český národ, který byl první napaden germánským sousedem, začíná soplou s bratrským národem slovenským budovat druhou Československou republiku... Slunce svobody již září nad naší drahou vlastí; každý musí svou svobodu milovat, musí si jí vážit a bude-li třeba obětovat se pro ni, tak jako to uměli naši národní hrdinové, kterým jsme zavázáni. Milovat znamená pracovat a každý z nás to dělá jak sám umí:

⁵⁵ Srov.: *Kronika – Hudební škola Šumperk 1945 – 1949*, s. 5.

*Dělník a rolník svou rukou – vědec svým mozkiem a umělec svým srdcem.*⁵⁶

Problémem je nedostatek notovin, dobrých hudebních nástrojů, pomůcek a vhodných učeben.⁵⁷ Škola sídlí v budově bývalého zámku, kde jsou místnosti určené pro výuku naprosto nevyhovující. Díky schopnostem a pílí nového ředitele se ale již tři měsíce po jeho nástupu do funkce škola stěhuje do budovy na Žerotínově ulici, ve které sídlí dodnes. Jedná se o budovu ve stylu přechodného období mezi novorenesancí a secesí z roku 1897 vídeňských architektů Antonína Drexlera a Josefa Drexlera, která původně patřila rodině Primavesi.⁵⁸

Obrázek č. 3 – Budova Základní umělecké školy v Šumperku

V únoru roku 1946 se začíná vyučovat hudební nauka, která je nezbytným doplňkem hry na hudební nástroj. V hudební nauce se vyučuje hudební teorie, intonace, rytmická cvičení atd.⁵⁹ Škola naštěstí nemá nouzi o žáky, již na konci prvního školního roku vzrůstá jejich počet ze 40 na 169,⁶⁰ proto se učitelský sbor rozrůstá o 2 klavíristy – Vladimíra Konráda (vyučoval i hudební nauku) a jmenovce ředitele Jaroslava Svobodu. Koncem prvního školního roku jsou již pořádány

⁵⁶ *Kronika – Hudební škola Šumperk 1945 – 1949*, s. 3 – 4.

⁵⁷ Srov.: *Lidová škola umění v Šumperku. Jubilejní výroční zpráva vydaná k 20. výročí osvobození ČSSR a dvacetiletému trvání školy*. Šumperk: Lidová škola umění v Šumperku, 1965, s. 8.

⁵⁸ Srov.: *Severní Morava: Vlastivědný sborník, svazek 31*. Šumperk: Vlastivědný ústav v Šumperku, 1976, s. 75.

⁵⁹ Srov.: *Kronika – Hudební škola Šumperk 1945 – 1949*, s. 15.

⁶⁰ Srov.: *Lidová škola umění v Šumperku. Jubilejní výroční zpráva vydaná k 20. výročí osvobození ČSSR a dvacetiletému trvání školy*. Šumperk: Lidová škola umění v Šumperku, 1965, s. 8.

žákovské koncerty a tím se škola dostává stále více do povědomí šumperské veřejnosti. Již ve druhém roce činnosti školy ji tisk označuje za *středisko hudebního života nejen v Šumperku, ale i v širokém okolí*.⁶¹

1. června 1946 přichází první historický mezník – díky Lily Hauerové (provdané Motýlové) je založeno rytmické (později taneční) oddělení, které se brzy dostává na vysokou úroveň – již v prvním roce bylo přijato 77 zájemců o tento obor. Lily Motýlová tento obor vede až do roku 1980, kdy ze školy odchází. Po celých 40 let je jedinou aprobovanou učitelkou tohoto oboru ve městě.⁶² Celkový počet žáků vzrůstá na 376. Po pětileté činnosti rytmického oddělení následuje kvůli mateřské dovolené učitelky Motýlové devítiletá odmlka, další činnost nově nazvaného tanečního oboru se uskutečňuje až od školního roku 1960/61.

První koncertní vystoupení žáků Hudební školy v Šumperku se koná na žákovské besídce 22. června 1946 a další o dva dny později na závěrečné akademii.⁶³ Ve druhém školním roce je přijat učitel hry na housle Jaroslav Gross. V roce 1946 se na škole začíná vyučovat také sólový zpěv a o rok později hra na některé dechové nástroje.⁶⁴ Dva roky po založení školy zde vyučuje 17 pedagogů. V roce 1947 je Janem Řádkem založen symfonický orchestr, jehož dirigentem se později stal ředitel Jaroslav Svoboda.⁶⁵ Ve druhé polovině 40. let přibývají další učitelé – Ludmila Kolarčíková (klavír a sólový zpěv) a tehdy již známý Adolf Rulíšek – akordeonista, který se později stane také ředitelem.

Po únoru 1948, ve kterém se odehrál politický převrat, je třeba změnit slovník, který se musí shodovat s vládnoucí ideologií, ale také je učitelům zdůrazňováno, že *„umění je prostředníkem politického a ideologického působení a slouží k vyjadřování holdu všemu grandióznímu, co pod vedením KSČ a SSSR nadšeně budujeme. Jazz a umění ze Západu jsou úpadkové, chrámová hudba ideologicky závadná a jedině sovětské umění a jeho představitelé (nikoliv všichni) a sovětské pedagogové (jistěže*

⁶¹ Lidová škola umění v Šumperku. *Jubilejní výroční zpráva vydaná k 20. výroční osvobozen ČSSR a dvacetiletému trvání školy*. Šumperk: Lidová škola umění v Šumperku, 1965, s. 8.

⁶² Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 8.

⁶³ Srov.: *Kronika – Hudební škola Šumperk 1945 – 1949*, s. 21.

⁶⁴ Srov.: KVAJIL, J.; HEGER, M.; BLAŽEK, B. *30 let LŠU v Šumperku*. Šumperk: Lidová škola umění v Šumperku, 1975, s. 3.

⁶⁵ Srov.: Lidová škola umění v Šumperku. *Jubilejní výroční zpráva vydaná k 20. výroční osvobozen ČSSR a dvacetiletému trvání školy*. Šumperk: Lidová škola umění v Šumperku, 1965, s. 11.

dobří), jsou ti nejlepší.“⁶⁶. V roce 1948 jsou zřízeny pobočky Městské hudební školy v Šumperku v Hanušovicích, ve Velkých Losinách a v Postřelmově.⁶⁷

V roce 1949 nastupuje do školy JUDr. Jana Melicharová – učitelka klavíru a hlavně Alois Motýl, který začíná vyučovat hru na klavír, přípravnou hudební výchovu, stává se na krátkou dobu zástupcem učitele, ale především připravuje založení dětského pěveckého sboru, který se později pro školu stane velmi významným (viz kapitola 3.5.1). Dechové oddělení se rozrůstá o tři houslisty a hráče na dechové nástroje zároveň Václava Ruprechta, Františka Hotovce a Tomáše Skořepu. I během 50. let přibývají kantoři – z těch, kteří byli pro školu významnější, jmenujme klavíristky Věru Valachovou, Marii Pelikánovou a Evu Dostálovou. Posledně jmenovaná působila na škole více než 40 let. V roce 1955 se otevírá pobočka školy v Libině. V roce 1956 zakládá Adolf Rulišek harmonikový soubor (viz kapitola 3.5.4), který hned na počátku čítá úctyhodných 30 žáků.⁶⁸ Na pobočku v Libině nastupuje klavíristka a akordeonistka Štěpánka Berglová. V témže roce se učitelský sbor rozrůstá o prvního absolventa školy – klavíristu a učitele hudební nauky Jaroslava Facka.⁶⁹

Po dvanácti letech z postu ředitele školy odchází v roce 1958 Jaroslav Svoboda a na jeho místo přichází absolvent brněnské Janáčkovy akademie múzických umění dirigent a klavírista Karel Alliger, který v dětství Hudební školu v Šumperku absolvoval.

⁶⁶ VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 9.

⁶⁷ Srov.: *Kronika – Hudební škola Šumperk 1945 – 1949*, s. 54.

⁶⁸ Srov.: *Kronika harmonikového souboru Hudební školy v Šumperku*.

⁶⁹ Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 9 – 10.

Obrázek č. 4 – Karel Alliger

Kromě péče o školu diriguje Karel Alliger městský symfonický orchestr. Vyzdvihuje význam poboček a dbá na to, aby se učitelé zapojovali do hudební činnosti města. Novým členem učitelského sboru se stává manželka ředitele, klavíristka Hana Alligerová (později Hercíková), a dále houslistka Olga Vašáková – jedna z výrazných postav života Městské hudební školy v Šumperku. V roce 1959 přichází další bývalá absolventka školy Hedvika Müllerová (klavír, zpěv). Co se týká technického zázemí, měla škola sice svoji vlastní budovu, ale zvláště v zimě zde nebyly příliš dobré podmínky – učitelé se kromě výuky museli sami starat o to, aby byla škola vytopená. Proto byl v budově školy později zřízen byt pro školníka, který se o technické zázemí staral a učitelé se tak mohli plně věnovat svým žákům.

2.2 Historie Hudební školy v Šumperku v letech 1960 – 1989

V roce 1960 přichází na školu dirigent Oldřich Růžička, který se začíná věnovat dechovému souboru. Na pobočce ve Velkých Losinách vyučuje hru na klavír Jarmila Jakubičková a v Hanušovicích učí budoucí ředitel školy PhDr. Miroslav Heger (kontrabas). Je otevřena pobočka v Loučné nad Desnou, kde hru na dechové nástroje vyučuje Tomáš Skořepa.⁷⁰ O rok později učitelský sbor posílí o houslistu Ladislava Navrátila a klavíristku Věru Kappelovou, která se později zapojí do práce kolem

⁷⁰ Srov.: Lidová škola umění v Šumperku. *Jubilejní výroční zpráva vydaná k 20. výročí osvobození ČSSR a dvacetiletému trvání školy*. Šumperk: Lidová škola umění v Šumperku, 1965, s. 15.

dětského sboru. Na počátku školního roku 1961/62 se počet žáků pohybuje kolem 850 a v organizační struktuře školy dochází ke změnám. Hudební škola v Šumperku je přejmenována na Lidovou školu umění a výuka se během několika následujících let rozšiřuje do čtyř uměleckých oborů – hudebního, tanečního, literárně dramatického a nového, nehudebního oboru – výtvarného.⁷¹ O výtvarný obor je již od počátku velký zájem – v prvním roce se do něj hlásí 67 žáků, o deset let později je jejich počet již téměř dvojnásobný.⁷² Do jeho čela přichází akademický sochař Jiří Jílek (viz kapitola 4.1.1), který svým významem přesahuje oblast šumperského regionu a podle nějž je pojmenována i jedna z galerií v Šumperku (viz kapitola 1.3.2). Mimo jiné je také autorem loga školy, které je používáno dodnes.

Obrázek č. 5 – Logo ZUŠ Šumperk

Působení Jiřího Jílka na Lidové škole umění ale omezují zdravotní potíže, proto v roce 1964 z vedení výtvarného oboru odchází a na jeho místo nastoupí šumperský rodák, akademický malíř Lubomír Bartoš.

Novinky se objevují i ve školním roce 1962/63: mezi ty nejvýznamnější patří vytvoření Komorního smyčcového orchestru, který založila a vedla Olga Vašáková, a také založení dětského pěveckého sboru Aloisem Motýlem. To, že tyto soubory měly dobré základy, dokazuje dnešní činnost Komorního smyčcového orchestru a také Šumperského dětského sboru (viz kapitola 3.5.1). Na školu přicházejí noví pedagogové – akordeonista PhDr. Jiří Kvapil, klarinetista Václav Rudecký, klavíristka

⁷¹ Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 12.

⁷² Srov.: KVA PIL, J.; HEGER, M.; BLAŽEK, B. *30 let LŠU v Šumperku*. Šumperk: Lidová škola umění v Šumperku, 1975, s. 4.

Marika Reková (později Singerová) a také flétnista Josef Johec, který se ujme vedení komorního orchestru po řediteli Karlu Alligerovi. V roce 1965 je také jmenován zástupce ředitele – stává se jím varhaník a violista Alois Číž. Obor literárně dramatický je otevřen jako poslední z výše jmenovaných v roce 1965, kdy jej začíná vyučovat Nataša Baženovová – herečka Severomoravského divadla v Šumperku.⁷³ Není ale o něj ze strany žáků velký zájem, a proto je obor brzy uzavřen. V roce 1969 se ovšem opět otevírá, tentokrát pod vedení Heleny Horské, také členky šumperského divadla.⁷⁴ Nutno dodat, že v roce 1969 navštěvovalo literárně dramatický obor pouze 5 žáků a v době jeho největší „slávy“ – ve školním roce 1986/87 – to bylo 39 žáků. Je tedy vidět, že bylo vždy problémem zajistit dostatečný počet uchazečů. V současné době obor otevřen není, ale vedení školy uvažuje o jeho znovuotevření.

Po 20 letech založení školy přináší ředitel Karel Alliger na Lidovou školu umění v Šumperku poznatky o nové metodě výuky hudební výchovy. Jedná se Orffovu metodu, která vychází z celistvého pojetí hudby, řeči a pohybu, klade důraz na přirozený dětský projev a využívá přitom jednoduchý hudební instrumentář, tzv. „orffovské nástroje,“ mezi které patří např. zvonkohry, xylofony, metalofony a jiné malé bicí nástroje. I zcela malé děti jsou prakticky bez nácviku schopny rytmicky, s pomocí jednoduchých nástrojů nebo třeba brumláním vytvářet hudbu. Carl Orff byl německý skladatel a pedagog 20. století. V roce 1924 založil v německém Mnichově vzdělávací ústav, který vyučoval podle jeho metody. V roce 1961 se mu podařilo založit centrum pro vzdělávání pedagogů také v rakouském Salzburku, které působí dodnes. Ředitel Alliger se s touto novou metodou seznamuje právě v Salzburku a v Šumperku usiluje o její uplatnění – jak teoretické tak praktické.⁷⁵ Škola se tak stala jednou z prvních lidových škol umění, která tuto metodu uvedla do praxe.⁷⁶ Následně – v roce 1966 – z postu ředitele LŠU v Šumperku odchází.

V pořadí třetím ředitelem školy se po vítězství v konkurzním řízení 1. října 1967 stává Mgr. Přemysl Vrba.

⁷³ Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 12 – 13.

⁷⁴ Srov.: KARGEROVÁ, Jana. *Hudební život v Šumperku a okolí od počátku 20. století do současnosti: bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra hudební výchovy, 2008, s. 15.

⁷⁵ Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 13 – 14.

⁷⁶ Srov.: KARGEROVÁ, Jana. *Hudební život v Šumperku a okolí od počátku 20. století do současnosti: bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra hudební výchovy, 2008, s. 16.

Obrázek č. 6 – Mgr. Přemysl Vrba

Vede také Komorní smyčcový soubor nižších tříd a spolupracuje se sborem Aloise Motýla. Zástupcem stále zůstává Alois Číž. Stejně jako jeho předchůdci se Mgr. Přemysl Vrba snaží propojovat zájmy školy a města – realizují se výchovné koncerty, je navázána spolupráce se Severomoravským divadlem v Šumperku atd. V roce 1968 je na školu přijata řada mladých začínajících učitelů – Pavel Hrdina (klavír), Petra Zelová – později Skoumalová (akordeon), Ivan Zela (dechové nástroje), Jiřina Grygarová – později Žáková (klavír), Petr Šíma (flétna, akordeon), Jiřina Kramplová – později Slavičková (kytara), z nichž někteří zde působí dodnes. Škola navazuje a prohlubuje styky s některými hudebními školami z okolních zemí – Nysa, Štětín (Polsko), Rostok (Německá demokratická republika), Altensteig (Spolková republika Německo), Moskva (Sovětský svaz). Tyto styky jsou realizovány výměnnými pobyty a koncerty žáků – zejména členů Šumperského dětského sboru.⁷⁷ Mgr. Přemysl Vrba je prvním ředitelem, který jmenuje uměleckou radu školy. Na školu přichází nový houslista – Jaromír Raška, který se ujímá po Olze Vašákové vedení Komorního smyčcového orchestru.

Změny se dějí také na pobočkách školy – v Loučné nad Desnou se mění vedoucí dechového souboru – stává se jím Zdeněk Míchal. Na pobočce v Hanušovicích začíná působit houslista Jaroslav Trdla.

⁷⁷ Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 16.

V polovině 60. let je „politický diktát“ na škole stále markantnější. Neustále probíhají školení, jsou rozpracovány usnesení nejrůznějších sjezdů, vše se musí vyhodnocovat a vykazovat. Po sovětské okupaci v srpnu 1968 je jasné, že v dohledné době žádná změna nenastane. Ke 30. říjnu roku 1970 je z politických důvodů odvolán Mgr. Přemysl Vrba z funkce ředitele školy a na jeho místo je 1. října 1970 jmenován Adolf Rulíšek,⁷⁸ který na škole jako pedagog působí již od poloviny 40. let.⁷⁹

Obrázek č. 7 – Adolf Rulíšek

Akordeonista a skladatel Adolf Rulíšek je v Šumperku velmi oblíbený (jeho polky, valčíky a mazurky byly vydávány tiskem a u posluchačů žádané) a i bez uceleného hudebního vzdělání se díky své píli stal skladatelem populární hudby a také dirigentem svých skladeb. Za jeho politickou angažovanost mu bylo v roce 1972 uděleno čestné uznání OV SČSP.⁸⁰ Zástupcem ředitele je stále Alois Číž, který je odvolán v roce 1973 zřejmě z politických důvodů, na škole ovšem dál vyučuje. Na jeho místo nastupuje učitel PhDr. Miroslav Heger (kontrabas).⁸¹ Vraťme se ale zpět k roku 1971, kdy se udály další změny v pedagogickém sboru – nastoupila klavíristka a zpěvačka Emanuela Vichtová a akordeonista a dirigent Mgr. Milan Chromík (v dnešní době je sbormistrem Ostravského dětského sboru). Dalších deset let na Lidové škole umění probíhá v poklidu, dochází pouze ke změnám ve složení

⁷⁸ Narodil se v roce 1920 v Rudě nad Moravou, v Praze studoval hru na harmoniku a zpěv, komponoval hudbu – především polky a valčíky s vlasteneckou tematikou. Jeho popularita přiváděla do školy nové žáky. Na Lidové škole umění v Šumperku působil 34 let. Zemřel v roce 1989.

⁷⁹ Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 17.

⁸⁰ Okresní výbor Svazu československo-sovětského přátelství

⁸¹ Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 17.

pedagogického sboru – k dechovému oddělení přichází klarinetista Jan Macek (který se ujímá i dirigování dechového souboru) a také flétnistka a klarinetistka Yvona Heroutová. Na školu také přichází dva akordeonisté a současně klavíristé – Vladimír Doleček, který se později stane ředitelem školy a Libuše Beštová (provdaná Zámečnicková) – pozdější zástupkyně ředitele. Současně začíná na škole působit klavíristka Jiřina Dziadkowiecová, která později doprovází i Šumperský dětský sbor.

Do výtvarného oboru je v roce 1980 přijat akademický malíř Jiří Krtička, který zde vyučuje 5 let, zhruba ve stejnou dobu opouští po téměř dvacetiletém působení výtvarné oddělení i Lubomír Bartoš, akademický malíř. Na jejich místa přicházejí dvě ženy – Mgr. Alena Crhonková a Anežka Kovalová, akademická malířka, která na škole působí do současnosti. První velká změna nastává i v tanečním oboru, kde Lily Motýlovou po téměř 35 letech vystřídá Eliška Kvapilová.

Větší personální změny přináší až školní rok 1981/82. Z vedení školy odchází do důchodu Adolf Rulíšek a na jeho místo nastupuje jeho dosavadní zástupce – politicky přijatelný PhDr. Miroslav Heger.

Obrázek č. 8 – PhDr. Miroslav Heger

Na krátkou dobu se zástupkyní ředitele stává klavíristka a učitelka zpěvu Hedvika Müllerová, po ní se v roce 1982 stává zástupce PhDr. Jiří Kvapil. Na škole je od roku 1981 nově otevřena výuka hry na varhany – děje se tak po nástupu učitelky

Ludmily Rýznarové. Výuka probíhá na varhanách v sále Okresního vlastivědného muzea v Šumperku, který škole slouží také jako koncertní sál. V tomtéž roce přichází na školu houslistka Jana Blažková, která se začíná věnovat přípravnému souboru pro žákovský orchestr. Další posilou pro pedagogický sbor jsou klavíristky Jana Nesetová (později Stejskalová) a Pavla Soldatová, která vyučovala nejen na kmenové škole v Šumperku, ale také na pobočce v Libině a později i v Bludově. Antonín Minář (kontrabas, trubka) přichází na školu v roce 1983. Postupně se stále více zaměřuje na violoncellisty a kontrabasisty, kteří nacházejí uplatnění v Komorním smyčcovém orchestru, jehož se později učitel Minář stává vedoucím a dirigentem.

Co se týká oborů nehmudbních, sem v roce 1982 přichází PhDr. Dana Vilišová, která se nejdříve uplatní v literárně dramatickém oboru a později zakotví v oboru výtvarném, jehož se později stane vedoucí. Literárně dramatický obor, jak již bylo řečeno výše, se v polovině 80. let dostává na svůj vrchol co se týká počtu žáků, což je mimo jiné zásluhou externí vyučující Boženy Raškové.

Nových členů pedagogického sboru je v tomto období více: v roce 1985 Simela Akritidisová – později Hrdinová a o rok později Mgr. Lenka Nezbedová – obě houslistky a klavíristka Věra Minářová (později Šebestová) – všechny tři jsou bývalé žáčky LŠU v Šumperku. Další posilou pro klavírní oddělení je Jana Zrubáková (provdaná Todeková), která později doprovází Šumperský dětský sbor. Mužská část pedagogického sboru se rozrůstá o Petra Kocůrka (žest'ové nástroje) a Jiřího Hlocha (klarinet a akordeon). Ve stejném roce (1987) přichází také Václav Krpelík – učí hru na dechové nástroje a je přínosem především pro souborovou hru.⁸²

Téměř po celá 80. léta je budova školy rekonstruována – budují se mimo jiné nové výukové prostory v podkroví, služební byt a koncertní sál, vše probíhá za plného provozu a také za manuální pomoci učitelského sboru.⁸³

2.3 Škola od roku 1990 do současnosti

Po sametové revoluci v listopadu 1989 se dějí radikální změny nejen ve škole ale v celé společnosti. Pedagogové, kteří se účastní manifestační stávkou 27. listopadu

⁸² Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 18 – 21.

⁸³ Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 19 – 20.

1989, tak vyjadřují svoji podporu připravovaným změnám. Na škole je ustanoveno Občanské fórum, jehož mluvčími jsou Mgr. Lenka Nezbedová a Vladimír Doleček, učitelé odesílají výtěžek sbírky na podporu studentských akcí v Praze atd. V lednu 1990 je vedení školy položena otázka důvěry, jejímž výsledkem je lednový odchod zástupce ředitele PhDr. Jiřího Kvapila, v březnu odchází také dosavadní ředitel PhDr. Miroslav Heger. Důvěru učitelského sboru získává dosavadní pedagog a předseda odborové organizace akordeonista Vladimír Doleček, který je v březnu 1990 pověřen řízením školy, a zároveň je vypsán konkurz na místo ředitele. Do tohoto konkurzu se přihlašuje Mgr. Přemysl Vrba, který již jednou – v letech 1967 – 1970 – ředitelem Lidové školy umění v Šumperku byl. Jeho tehdejší odvolání z funkce ředitele z politických důvodů je prohlášeno za neplatné a je tedy po dvaceti letech 1. června 1990 znovu jmenován ředitelem školy.⁸⁴ Za svého zástupce si volí toho, jenž byl doposud pověřen řízením školy a který se za několik let stane ředitelem školy – Vladimíra Dolečka.⁸⁵

Na základě konkurzního řízení byly na školu ve školním roce 1989/1990 přijaty: učitelka hry na housle Ludmila Hrušková a klavíristky Markéta Sokolová (vyučovala také na pobočce v Libině) a Mgr. Jana Valentová, která mimo klavíru učila také hudební nauku. Ze ZUŠ v Zábřeze přešla do Šumperka i učitelka klavíru a přípravné hudební výchovy Karla Ševčíková.⁸⁶ Ředitel Mgr. Vrba si je vědom toho, že jeho působení na škole je limitováno jeho „předdůchodovým“ věkem a proto si nevytyčuje dlouhodobé cíle. Získává vhodnější učební prostory pro nehudební obory – na Langrově ulici v Šumperku. Budova se z téměř dezolátního stavu stává přijatelnou a tak taneční, výtvarný a literárně dramatický obor získávají důstojný výukový prostor. Tyto prostory slouží škole až do konce roku 2010, kdy je taneční obor přestěhován do stejné budovy, ve které sídlí obor hudební – na Žerotínově ulici v Šumperku a výtvarný obor je přemístěn na 1. Základní školu v Šumperku. Spolu s novým vedením školy se mění také její název: Základní umělecká škola.

Zároveň s nadšením, které zavládlo v celém národě a samozřejmě také ve škole, je zde ale otázka, zda bude mít ZUŠ své místo i v novém pojetí školského systému.

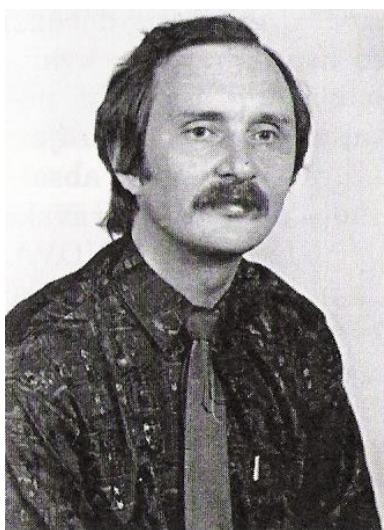
⁸⁴ Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995. 74 s. str.: 22.

⁸⁵ *Kronika Základní umělecké školy Šumperk 1989/1990*.

⁸⁶ *Kronika Základní umělecké školy Šumperk 1990/1991*.

Zástupce ředitele Vladimír Doleček se zapojuje do činnosti Krajských uměleckých rad při vytváření nové koncepce základních uměleckých škol. Tato problematika je řešena na celostátní úrovni – školští pracovníci sepisují petici o zařazení ZUŠ do základního školství. Zřizovatelem ZUŠ se stává nově vzniklý Školský úřad Šumperk

V roce 1992 je vzhledem k věku ředitele Vrby vyhlášeno na jeho místo výběrové řízení, které vyhrává Vladimír Doleček působící na škole od roku 1979 jako učitel, později jako pověřený ředitel a poté zástupce ředitele. Nový – již sedmý ředitel je jmenován 1. července 1992.

Obrázek č. 9 – Vladimír Doleček

Zástupcem Vladimíra Dolečka je dosavadní ředitel Mgr. Přemysl Vrba. Novými učitelkami na ZUŠ v tomto školním roce jsou dvě klavíristky – Mgr. Irina Švédová a Alexandra Vlasjuková, obě pocházející z bývalého Sovětského svazu, kde také získaly své hudební vzdělání.

V literárně dramatickém oboru byl po Vlastě Hartlové (1991 – 1993) a krátkém působení Aleny Šimkové vedením a vyučováním pověřen herec a režisér Severomoravského divadla v Šumperku Stanislav Waniek.⁸⁷ Do tanečního oboru nastupuje tanečního oboru nová vyučující – Marie Jirmanová a v roce 1992 přebírá jeho vedení po dosavadní vedoucí Elišce Kvapilové.

⁸⁷ *Kronika Základní umělecké školy 1992/1993.*

Dne 22. listopadu 1993 podává ředitel Vladimír Doleček žádost o přiznání právní subjektivity školy a od 1. ledna 1994 je školským úřadem škole právní subjektivita přiznána. Škola začíná vést účetnictví a s tímto souvisí také nákup prvních počítačů. Ve školním roce 1994/1995 přibyly do učitelského sboru: Danuta Davidová (klavír na pobočce v Hanušovicích) a Miloslava Váňová – housle (dcera prvního ředitele školy Jaroslava Svobody).⁸⁸ V roce 1995 škola slaví 50. výročí svého založení. V rámci oslav se 15. října 1995 koná slavnostní zasedání pedagogické rady na radnici, dále je pořádána výstava prací učitelů výtvarného oboru a koncert učitelů hudebního oboru. Koná se také společný koncert žáků hudebního a tanečního oboru a dále slavnostní společenský večer. V roce 1996 odchází do důchodu dosavadní zástupce ředitele Mgr. Přemysl Vrba a tuto funkci po něm přebírá Libuše Zámečnicková. V roce 1998 se koná společný koncert žáků ZUŠ Šumperk se žáky ZUŠ v polské Nyse. V témže roce se začala na budově Základní umělecké školy v Šumperku měnit okna, jejich výměna trvala do roku 2008. V roce 1999 je Mgr. Přemyslem Vrbou vytvořen komponovaný výchovně vzdělávací pořad s názvem Tanec a hudba, realizují jej Antonín Minář a Marie Jirmanová. Tento pořad se koná ve velkém sále Domu kultury v Šumperku a je určen pro žáky šumperských škol. V roce 2000 přichází na školu učitelka sólového zpěvu Hana Johnová. V témže roce je pro nedostatek zájemců o výuku ukončena činnost literárně dramatického oboru.

Od 1. října 2001 škola přešla pod působnost Olomouckého kraje. V roce 2004 se uskutečňuje první ročník Evropského dne hudby. S myšlenkou na tuto akci přichází Ivan Zela, projekt vypracovává ředitel Vladimír Doleček. Jedná se o koncert konaný koncem června, jehož první ročníky se konají v letním divadle v Šumperku. Vystupují zde orchestry, soubory, sólisté a také žáci tanečního oboru Základní umělecké školy v Šumperku. Akce se účastní také ZUŠ Zábřeh. Poslední pátý ročník Evropského dne hudby se koná v roce 2009, podium pro účinkující je postaveno na Hlavní třídě v Šumperku. V roce 2008 probíhá rekonstrukce malého koncertního sálu nacházejícího se v budově ZUŠ Šumperk. Od tohoto roku se přestávají konat koncerty hudebního oboru v sále vlastivědného muzea v Šumperku, protože se jejich realizace střetává s výstavní činností. Koncerty hudebního oboru se od roku 2008 konají v kapli sv. Jana

⁸⁸ *Kronika Základní umělecké školy 1994/1995.*

Nepomuckého, která je součástí klášterního kostela Zvěstování Panny Marie v Šumperku.

Výuka hudebního oboru probíhá již od roku 1946 ve stejné budově na Žerotínově ulici v Šumperku. K 31. srpnu 2009 je z funkce ředitele odvolán Vladimír Doleček. Dočasným vedením školy je od 1. září 2009 do 7. března 2010 pověřena zástupkyně ředitele Libuše Zámečnicková. Od 8. března 2010 je ředitelem Základní umělecké školy v Šumperku konkurzním řízením vybraný PaedDr. František Havelka, Ph.D.

Obrázek č. 10 – PaedDr. František Havelka, Ph.D.

Do 31. prosince 2010 sídlil výtvarný obor na Langrově ulici v Šumperku, dnes se vyučuje v budově 1. Základní školy v Šumperku na ulici Dr. E. Beneše, výuka tanečního oboru se k 1. lednu 2011 z Langrovy ulice přestěhovala do budovy, v níž se učí hudební obor.⁸⁹ Na rok 2011 je naplánovaná oprava střechy budovy na ulici Žerotínova 11.

V letošním školním roce – 2010/2011 – škola slaví sérií koncertů 65. výročí svého založení. Cyklus sedmi koncertů se konal v říjnu a listopadu roku 2010 pod záštitou náměstka hejtmána Olomouckého kraje Ing. Pavla Sekaniny a starosty

⁸⁹ Srov.: *Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361* [online]. 2004 [cit. 2011-02-25]. Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361. Dostupné z WWW: <<http://zus.sumperk.skolniweb.cz/index.php?menu=5&rid=152>>.

Šumperka Mgr. Zdeňka Brože. Repertoár koncertů byl vybrán tak, aby oslovil co nejširší veřejnost. Některé z koncertů se konaly v klášterním kostele Zvěstování Panny Marie v Šumperku, v sále budovy ZUŠ v Šumperku, v kostele sv. Jana Křtitele a závěrečný slavnostní koncert souborů ZUŠ Šumperk k 65. výročí založení školy, na kterém účinkoval Dechový orchestr a smyčcový soubor, pěvecký sbor Motýli a taneční soubory, se konal v Divadle Šumperk.⁹⁰

V letošním roce byly spuštěny nové webové stránky Základní umělecké školy v Šumperku dostupné na: www.zus-sumperk.cz. V současné době začíná škola vypracovávat školní vzdělávací program, podle kterého by měla začít učit 1. září 2012.

⁹⁰ Srov.: HAVELKA, František. Šumperská „ZUŠKA“ slaví pětadesátiny. *Kulturní život Šumperka*. 2010, 52., říjen 2010, s. 5-6. Dostupný také z WWW: <<http://www.sumperk.cz/cs/periodicky-tisk/ke-stazeni/kulturni-zivot-52-rocnik-2010.html>>.

3. Činnost Základní umělecké školy Šumperk

V současné době stojí v čele školy ředitel PaedDr. František Havelka, Ph.D., jeho zástupkyní je Libuše Zámečnicková. Ředitel školy zřizuje uměleckou radu, která je jeho poradním orgánem – vyjadřuje se k otázkám uměleckého a organizačního charakteru. Je složena z vedoucích jednotlivých oddělení. Dále zřizuje pedagogickou radu složenou ze všech pedagogických pracovníků školy, která je poradním orgánem ředitele v otázkách pedagogického charakteru. Na Základní umělecké škole v Šumperku jsou pro žáky v současné době otevřeny tři obory – hudební, taneční a výtvarný. Literárně-dramatický obor byl na škole otevřen do roku 2000. Jedním ze záměrů ředitele PaedDr. Františka Havelky, Ph.D je v budoucnu literárně dramatický obor znovu otevřít.

3.1 Hudební obor

Hudební obor na Základní umělecké škole Šumperk má bohatou historii i současnost. Představuje jakousi základnu, přes kterou je mezi veřejností škola vnímána. Ne proto, že by ostatní obory byly v uměleckém vzdělávání méně významné, ale spíše proto, že umět hrát na hudební nástroj patřilo především v minulosti, ale částečně i dnes, ke všeobecnému vzdělání. Na rozdíl od ostatních oborů a také na rozdíl od ostatních typů škol se hra na hudební nástroj případně sólový zpěv vyučuje individuálně, proto je vyučující se žákem v daleko užším kontaktu. Hudební obor Základní umělecké školy v Šumperku nabízí výuku následujícího zaměření: klavír, akoredeon, klávesové nástroje, sólový zpěv, sborový zpěv, housle, violoncello, trubka, pozoun, baryton, tenor, zobcová flétna, příčná flétna, klarinet, saxofon, bicí nástroje.

Nejstarší a nejpočetnější obor Základní umělecké školy v Šumperku je dále rozdělen na jednotlivá oddělení. Každé oddělení má svého vedoucího. Téměř od počátku sídlí hudební obor stále ve stejné budově na Žerotínově ulici v Šumperku.

Oddělení hudebního oboru a jejich vedoucí:

Klavírní oddělení – Mgr. Jana Valentová

Oddělení akordeonů a klávesových nástrojů – Vladimír Doleček

Kytarové oddělení – Jiřina Slavíčková

Pěvecké oddělení – Hana Johnová

Oddělení smyčcových nástrojů – Miloslava Váňová

Oddělení dechových nástrojů – Marcela Nováková

Od počátku existence školy je na vysoké úrovni a také nejvíce početně zastoupena výuka hry na klavír. O úroveň tohoto předmětu se zasloužila v minulosti i dnes řada pedagogů – jmenujme například Aloise Motýla, jehož žáci vyhrávali ústřední kola soutěží ve hře na klavír, dále to byl učitel Pavel Hrdina nebo v současné době Mgr. Jana Valentová, jejichž žáci dosáhli a dosahují úspěchy v celostátních i mezinárodních soutěžích. Zvláštností hudebního oboru byla výuka hry na varhany, které byly díky Aloisu Motýlovi instalovány v koncertním sále Vlastivědného muzea v Šumperku a za minulého režimu se zde konaly koncerty duchovní hudby. I výuka hry na smyčcové nástroje má dlouholetou tradici a vysokou úroveň, o čemž svědčí dvě absolventky a jeden absolvent Základní umělecké školy v Šumperku, které v současné době na škole vyučují. Smyčcové oddělení se ale dlouhodobě potýká s nižším zájmem žáků. Učitelé oddělení dřevěných dechových nástrojů vychovali za uplynulá léta existence tohoto oddělení mnoho amatérských i profesionálních muzikantů, kteří jsou úspěšní jak u nás, tak v zahraničí. Výuka hry na žesťové dechové nástroje byla chápána vždy spíše jako příprava na hru v dechových orchestrech (viz kapitola 3.5.3). Dalším oddělením hudebního oboru je kytarové oddělení, jehož žáci dosahují vynikajících výsledků na soutěžích na krajské i celostátní úrovni. O tradiční výuku hry na akordeon v poslední době není již tak velký zájem jako dříve a škola tak pomalu ztrácí obor, který ji v minulosti zejména díky akordeonovým souborům proslavil i v celostátním měřítku. Zvláštním oddělením hudebního oboru je výuka sólového zpěvu. Poměrně nově se na škole vyučuje hra na keyboard a na bicí nástroje, čímž škola reaguje na aktuální trendy dnešní doby.

Současní pedagogové hudebního oboru

Tomáš Bartošek, Dis (od roku 2010) – dechové nástroje

Vladimír Doleček (od roku 1979) – akordeon, keyboard, klavír

PaedDr. František Havelka, Ph.D. (od roku 2010) – keyboard

Jiří Hloch (od roku 1987) – klarinet, keyboard

Simela Hrdinová (od roku 1985) – housle

Hana Johnová (od roku 2000) – sólový zpěv

Mgr. Petr Juříčka (od roku 1992) – kytara

Petr Kocůrek (od roku 1997) – lesní roh

Josef Macek, Dis (od 2010) – klavír

Antonín Minář (od roku 1983) – trubka, kontrabas

Mgr. Lenka Nezbedová (od roku 1986) – housle, hudební nauka

Marcela Nováková (od roku 1995) – příčná flétna

Mgr. Radek Sekyra (od roku 2008) – housle, klasická kytara, hudební nauka

Jiřina Slavičková (od roku 1968) – kytara

Peter Šíma (od roku 1968) – příčná flétna

Mgr. Irina Švédová (od roku 1993) – klavír

Jana Todeková (od roku 1987) – klavír

Mgr. Jana Valentová (od roku 1990) – klavír

Miloslava Váňová (od roku 1994) – housle

Mgr. Petr Vočka (od 2010) – klavír⁹¹

Libuše Zámečnicková (od roku 1979) – akordeon, klavír⁹²

Ve věku 5 let jsou děti přijímány do předpřípravné hudební výchovy, navštěvují jednu hodinu v týdnu skupinovou výuku nástroje, kdy jsou 2 – 4 děti v jedné vyučovací hodině. Přípravná hudební výchova je určena pro děti 1. a 2. třídy základních škol. Na konci přípravné hudební výchovy se žáci na základě komisionální

⁹¹ Srov.: *Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361* [online]. 2004 [cit. 2011-02-18]. Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361. Dostupné z WWW: <<http://zus.sumperk.skolniweb.cz/index.php?menu=55&rid=160>>.

⁹² Srov.: *Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361* [online]. 2004 [cit. 2011-02-28]. Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361. Dostupné z WWW: <<http://zus.sumperk.skolniweb.cz/index.php?menu=55&rid=159>>.

přijímací zkoušky stanou žáky Základní umělecké školy v Šumperku. Pokud žáci nastoupí na ZUŠ Šumperk až ve 3. třídě ZŠ, jsou přijati přímo do 1. ročníku na základě vykonané přijímací zkoušky z elementárních nástrojových dovedností. Žáci, kteří začnou ZUŠ Šumperk navštěvovat až v pozdějším věku, jsou také na základě přijímací zkoušky zařazeni do ročníku odpovídajícího jejich nástrojovým dovednostem.

Žáci mají nárok na jednu vyučovací hodinu (45 min) nástroje a jednu vyučovací hodinu hudební nauky za týden. Hudební nauku žáci navštěvují do pátého ročníku prvního cyklu. Někteří žáci mohou být z vážných důvodů z výuky hudební nauky omluveni, jejich povinností je pak dostavit se k pololetním zkouškám z hudební nauky k přezkoušení. Cílem výuky hudební nauky je pomocí prostředků, kterými jsou poslechové, pěvecké a pohybové činnosti a nástrojové dovednosti, osvojení si teoretických poznatků, které mají žákovi pomoci, aby hudbě porozuměl nejen prakticky hrou, ale i teoreticky. Dalším cílem výuky hudební nauky je výchova aktivního a vnímavého posluchače hudby.

Studium na Základní umělecké škole v Šumperku probíhá ve dvou cyklech. První trvá 7 let a po složení absolventských zkoušek obdrží žák absolventské vysvědčení, stejně jako po druhém, čtyřletém cyklu. Výjimku tvoří výuka hry na příčnou flétnu, klarinet a žesťové nástroje, kde první cyklus trvá pouze 4 roky, žáci mohou totiž na tyto nástroje hrát až od 10 let věku. Každý školní rok prvního cyklu je zakončen postupovou komisionální zkouškou, která určí, zda je žák schopen postoupit do vyššího ročníku. Ve druhém cyklu absolvuje žák komisionální zkoušku pouze na konci druhého ročníku.

Od třetího ročníku je pro žáky navštěvující výuku hry na hudební nástroj povinná komorní hra. Klavíristé ji realizují jako čtyřruční hru nebo jako klavírní doprovod. Žáci smyčcového oddělení navštěvují ve 3. a 4. ročníku smyčcový soubor, na nějž navazuje od 5. ročníku povinná docházka do Komorního smyčcového orchestru (viz kapitola 3.5.2). Žáci dechového oddělení realizují komorní hru v Dechovém orchestru, případně učitelé sami zakládají malá komorní tělesa.

Pro děti z mateřských škol Šumperka a blízkého okolí jsou žáky a pedagogy pořádány hudební pohádky, jejichž záměrem je oslovit potencionální zájemce

o umělecké vzdělání a představit jim jednotlivé obory a předměty, které jsou na Základní umělecké škole v Šumperku vyučovány. Ve školním roce 2009/2010 se jednalo o autorskou pohádku Mgr. Lenky Nezbedové a Antonína Mináře *O hodném bubnu a zlé base* (viz příloha č. 1).

Žáci hudebního oboru jsou velmi úspěšní na soutěžích. Mezi největší úspěchy patří například 2. místo houslistky Michaely Brostíkové v ústředním kole soutěže základních uměleckých škol v roce 2005.⁹³ Významných soutěží se účastní také žáci klavírního oboru, jedná se například o soutěž Prague Junior Note, Pro Bohemia, v rámci čtyřruční hry například soutěže Per quattro mani v Praze a v Brně nebo Dvořákova Lipníku.

3.2 Taneční obor

Taneční obor byl založen v roce 1946 Lily Motýlovou, kterou vystřídala v roce 1980 Eliška Kvapilová.

Současní pedagogové tanečního oboru

Marie Jirmanová (od roku 1992) – vedoucí tanečního oboru

Jiřina Kokešová (od roku 2009)⁹⁴

Taneční obor navštěvují žáci v přípravné výchově od 4 let. Seznámí se zde se základy lidového, moderního a klasického tance. Výuka je dvakrát týdně vždy dvě vyučovací hodiny (90 minut). Žáci studují dva cykly, první cyklus trvá 7 let a druhý 4 roky. Žáci se učí a jsou hodnoceni z těchto disciplín:

Lidový tanec – polkový krok, mazurkový krok.

Současný tanec – jazzový tanec, výrazový tanec, technika Limona (založena na švihu)

Klasický tanec – základy baletu.

Taneční praxe – vystoupení na jevišti.

⁹³ Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2004/2005. Základní umělecká škola, Žerotínova 11, Šumperk, s. 12.

⁹⁴ Srov.: Srov.: Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361 [online]. 2004 [cit. 2011-02-18]. Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361. Dostupné z WWW: <<http://zus.sumperk.skolniweb.cz/index.php?menu=55&rid=160>>.

Žáci tanečního oboru třikrát postoupili do celostátního kola v soutěži ZUŠ, dvanáctkrát do celostátního kola v soutěži vypsané ARTAMOU Praha (odborný útvar pro neprofesionální umělecké aktivity). Starší žáci tanečního oboru mají možnost zdokonalit svoji taneční přípravu na letních tanečních školách, kde vyučují i vysokoškolské pedagogové. Nejtalentovanější studentky pokračují ve studiu na tanečních konzervatořích, některé získávají další vzdělání i v zahraničí.

3.3 Výtvarný obor

Obor založený v roce 1961 vedl první 3 roky činnosti sochař a malíř Jiří Jílek, akademický sochař, kterého v této funkci vystřídal akademický malíř Lubomír Bartoš – vedl výtvarný obor téměř 20 let až do roku 1983. V první polovině 80. let vyučuje výtvarný obor i akademický malíř Jiří Krtička. V současné době navštěvuje výtvarný obor přibližně 90 dětí. Jak již bylo popsáno výše, výtvarný obor sídlí od 1. ledna 2011 v budově 1. základní školy v Šumperku.

Současní pedagogové výtvarného oboru

PhDr. Dana Vilišová (od roku 1982) – vedoucí výtvarného oboru

Anežka Kovalová, akademická malířka (od roku 1980)⁹⁵

Žáci výtvarného oboru si osvojují různé výtvarné techniky a jsou vedeni k samostatnému výtvarnému projevu. Jsou zde vyučováni žáci od první třídy základní školy, výjimečně i děti předškolního věku. První dva roky jsou žáci vedeni v přípravném studiu, potom postupují do prvního ročníku prvního stupně. Pokud se ke studiu přihlásí starší žák, je přiřazen do příslušného ročníku a skupiny, ve které je maximálně 15 dětí. Po ukončení prvního stupně získají žáci absolventské vysvědčení a mohou dále pokračovat v tříletém studiu druhého cyklu, po jehož skončení opět získají absolventské vysvědčení. Tento druhý cyklus se bude v budoucnu rozšiřovat na čtyřleté studium. Žáci navštěvují výuku jedenkrát týdně, výuka trvá třikrát 45 minut.

⁹⁵ Srov.: *Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361* [online]. 2004 [cit. 2011-02-18]. Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361. Dostupné z WWW: <<http://zus.sumperk.skolniweb.cz/index.php?menu=55&rid=160>>.

Během této doby žáci pracují na zadaném úkolu. Téma bývá připraveno formou projektu nebo výtvarné řady, aby měli děti možnost se v různých souvislostech seznámit s danou problematikou. Žáci se zde také mohou připravovat na talentové zkoušky na školy výtvarného směru.

Výuka je rozdělena do několika disciplín, ze kterých jsou žáci klasifikováni:

Plošná tvorba – kresba, malba, grafika, koláže, kombinované techniky, atd.

Objektová tvorba – modelování, keramika, kašírování, prostorové práce s papírem nebo jinými materiály, atd.

Objektová a akční tvorba – práce ve volné přírodě, někdy s netrvanlivými materiály (sníh, listí, hlína), atd.

Studenti druhého cyklu absolvují ještě disciplínu s názvem výtvarná kultura, ve které se seznamují s výtvarnými směry, dějinami umění, současnými trendy v našem i světovém umění a architektuře. V závěrečném ročníku prvního i druhého cyklu jsou žáci navíc klasifikováni z absolventské práce, na které pracují zhruba půl roku.

Žáci výtvarného oboru se pravidelně umisťují na předních místech v řadě výtvarných soutěží. Několikrát získal celý výtvarný obor v mezinárodní výtvarné soutěži Lidice nejvyšší ocenění Lidickou růží. Významným oceněním byla také první místa ve výtvarné soutěži v Japonsku a v Maďarsku. V rámci celostátních přehlídek výtvarných oborů základních uměleckých škol získal výtvarný obor šumperské ZUŠ za kolektivní práce jedno z nejvyšších ocenění. Pravidelně se také zúčastňuje výtvarných soutěží, které každoročně organizuje Městská knihovna v Šumperku. Výsledky prací žáků výtvarného oboru jsou k vidění dvakrát ročně v Domě kultury v Šumperku.

3.4 Pobočky ZUŠ Šumperk

Základní umělecká škola v Šumperku se vždy snažila zpřístupnit hudební (později i jinak zaměřené umělecké) vzdělání pro co nejvíce dětí. Proto se již v prvních letech existence školy začaly otevírat pobočky v okolních obcích nebo

městech, z nichž některé slouží tamějším žákům dodnes. Mezi tyto obce patřil Postřelmov, Libina, Loučná nad Desnou, Velké Losiny, Hrabišín, Bludov, Ruda nad Moravou a město Hanušovice. V Libině byl vyučovaným předmětem klavír a akordeon – od roku 1955 do roku 1981 zde působila Štěpánka Berglová, 1982 od roku, kdy se jednalo již o detašovanou třídu, v Libině vyučovala na několik let Pavla Soldatová, která později působila i v Bludově. Ve Velkých Losinách působila v 60. letech klavíristka Jarmila Jakubíčková. V Rudě nad Moravou, kde byla detašovaná třída, vyučovala v letech 1994 – 1999 klavír Ludmila Rýznarová. V Loučné nad Desnou dokázali její dva učitelé – Arnošt Kokoř a Alois Dvořák dát dohromady dětský dechový soubor, který se účastnil mnoha soutěží. Jak již bylo napsáno výše, na této pobočce odvedl kus práce také Tomáš Skořepa nebo Zdeněk Míchal. Další menší pobočka vznikla v roce 1972 v Hrabišíně, kde se vyučovala hra na dechové nástroje.⁹⁶

Učitelé se na pobočkách poměrně často střídali a brzy se ukázalo, že je výhodné, pokud mohou učitelé v místě svého bydliště spolupracovat s obecní či městskou samosprávou. Nejlepší podmínky pro svou činnost měla pobočka v Hanušovicích, která byla podporována i místním městským úřadem a měla k dispozici i vlastní prostory. Pobočka zde funguje nepřetržitě od roku 1959. Z učitelů, kteří zde působili, jmenujme vedoucího pobočky houslistu Jaroslava Trdlu, dále dechaře Antonína Chlebníčka, později také klavíristku Danuši Davidovou a Marcelu Novákovou, která vyučovala hru na flétnu. Většina učitelů na pobočku dojížděla z kmenové školy.⁹⁷ V současné době má ZUŠ Šumperk pobočku v Jindřichově, kde vyučuje Jiřina Kokešová taneční obor a dále v Hanušovicích, kde je v rámci hudebního oboru vyučována hra na klavír, flétnu, housle a kytaru – vyučují zde 3 pedagogové – Mgr. Radek Sekyra, Josef Macek, Dis a Marcela Nováková. Uvažuje se také o otevření pobočky v Rudě nad Moravou, kde je mezi rodiči dětí o výuku zájem, ovšem z finančních důvodů to zatím není možné.

⁹⁶ Srov.: KVAJIL, J.; HEGER, M.; BLAŽEK, B. *30 let LŠU v Šumperku*. Šumperk: Lidová škola umění v Šumperku, 1975, s. 4.

⁹⁷ Srov.: Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 26 – 27.

3.5 Hudební soubory

Vždy se pro ZUŠ v Šumperku jevílo jako důležité, aby měli žáci možnost hrát nebo zpívat v souborech, proto zde téměř od počátku vznikaly komorní soubory a později také pěvecký sbor. Některá z těchto uskupení fungují dodnes a jak v minulosti, tak nyní jsou úspěšná nejen při veřejných vystoupeních, ale také na soutěžích nebo festivalech.

3.5.1 Šumperský dětský sbor – Motýli

Význam tohoto sboru přesahuje nejen hranice školy či města, ale také rámec České republiky. Založen je v roce 1962 Aloisem Motýlem, který se tak snaží plnit školní osnovy a dát žákům možnost splnit požadavek souborové hry, jež je snadná pro děti hrající na všechny hudební nástroje s výjimkou klavíristů. Sbor je tedy založen především pro ně. Protože ale klavíristů není dostatečný počet, je rozhodnuto, že bude sbor otevřen pro všechny děti z okolí, které o tuto činnost projeví zájem. Na první zkoušce se tak schází 53 dětí. Zakrátko začíná sbor sbírat úspěchy. Po sérii vítězství soutěží nižších stupňů se Šumperský dětský sbor představuje na jaře 1967 v Havířově, kde se koná celostátní sborová soutěž a odkud si nakonec odváží krásné třetí místo. V této době také sbor vstupuje do povědomí širší odborné veřejnosti. Sbor je čím dál početnější, v roce 1967 čítá 105 členů, o 12 roků později je to již 169 dětí.⁹⁸ Později se opakovaně stává vítězem celostátní pěvecé soutěže komorních sborů LŠU v Pardubicích a to v letech 1974, 1977, 1983 a 1989. Získal také 1. místo na Svátcích písní v Olomouci (1984), v roce 1987 potom 2. místo na Iuventus Mundi Cantat Olomouc a stává se tak jedním z nejlepších dětských pěveckých sborů u nás. Sbor navazuje kontakty s ostatními dětskými sbory tehdejšího Československa – například se sbory ze Sušice, Tachova, Krnova a hlavně z Liberce, jehož sbor Severáček se stal jednou provždy nejlepším partnerem a přítelem Šumperskému dětskému sboru, s významnými lidmi z oboru a také s hudebními skladateli, mezi které postupem času patří i Ilja Hurník, Petr Eben (viz níže), Otmar Mácha, Zdeněk Lukáš a hlavně Miroslav Raichl.

⁹⁸ Srov.: VĚNOSOVIÁ, Pavlína. *35 let Šumperského dětského sboru: Diplomová práce*. Hradec Králové: Vysoká škola pedagogická v Hradci Králové, Katedra hudební výchovy, 1998, s. 9.

Sbor se stává propagátorem Orffovy metody hudební výchovy a spolupracuje s Orffovým institutem v Salzburgu. V souvislosti s touto problematikou je sborem iniciován vznik scénické pohádky pro sbor, sóla, orchestr orffovských nástrojů a tanečních skupin, která je nazvaná podle pohádkové předlohy Ilji Hurníka O smutné princezně. Sbor pak se scénickou pohádkou vystupuje nejen v Šumperku, ale také v Ostravě, v Jihlavě na Festivalu vokální hudby a také v Praze v Rudolfinu u příležitosti padesátých narozenin Ilji Hurníka. Dále sbor studuje skladby Petra Ebena a vystupuje s nimi také na koncertech k oslavě životního jubilea tohoto skladatele. O několik let později – v roce 1988 – zaznamenává sbor velký úspěch: od prezidenta Gustava Husáka dostává státní vyznamenání Za vynikající práci. Po roce 1989 začíná sbor více spolupracovat s některými soubory ZUŠ Šumperk – zejména s Komorním smyčcovým orchestrem a tanečním oddělením, se kterými pořádá společná vystoupení. Mimo školu začíná sbor svou spolupráci se Scholou od sv. Jana Křtitele.⁹⁹

Postupem času vznikl uvnitř sboru nápad zrealizovat festival a tak se během let 1989 – 2001 uskutečnilo 7 ročníků mezinárodního festivalu Krajina zpěvu, který přivádí do Šumperka ty nejlepší sbory nejen z České republiky a Slovenska, ale i mnoho významných těles ze zahraničí. Již na prvním ročníku se představilo na 1000 dětí z 19 sborů. Festival zanikl v roce 2001. Dalším festivalem pořádaným Šumperským dětským sborem je Zlatá lyra, na které se každý rok představí dvacet nejlepších dětských sborů z okolí Šumperka.

Co se týká zahraničních cest, sbor zamířil za hranice Československa již koncem 60. let, koncertoval například v tehdejší NDR, v Maďarsku, Jugoslávii, Španělsku a dalších evropských státech.¹⁰⁰ Za dobu existence sboru bylo zrealizováno na padesát zahraničních zájezdů, z nichž některé byly výměnné a jiné se týkaly nejrůznějších festivalů a soutěží. Například ze Španělska, kde se ve městě Cantonigrós konal Festival International de Música, si v letech 1985 a 1992 přivezl sbor 1. místo, v roce 1990 získal 1. cenu Cum laude v belgickém Neerpetlu na Europees Muziekfestival voor je Jeugd. Sbor se zúčastnil také Festivalu International de Choeurs

⁹⁹ Srov.: VĚNOSOVÁ, Pavlína. *35 let Šumperského dětského sboru: Diplomová práce*. Hradec Králové: Vysoká škola pedagogická v Hradci Králové, Katedra hudební výchovy, 1998, s. 32.

¹⁰⁰ Srov.: KARGEROVÁ, Jana. *Hudební život v Šumperku a okolí od počátku 20. století do současnosti: bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra hudební výchovy, 2008, s. 19.

(Nantes – Francie), International Musical Eisteddfod (Llangollen – Wales), stříbrnou medaili získal v roce 2000 na Choir Olympics v Linzi v Rakousku atd. V poslední době zaznamenal sbor úspěch na Montreux Choral Festivalu 2007, kde získal 2. místo a cenu za nejlepší provedení povinné skladby. Vystoupil také na samostatném koncertu Pražské jako 2008. Počátkem listopadu 2008 potom získal 3. místo v mezinárodní soutěži ve španělské Tolose. V květnu roku 2009 se sbor zúčastnil festivalu Song Bridge v Locarnu ve Švýcarsku.¹⁰¹ Ve školním roce 2009/2010 bylo úspěchem Šumperského dětského sboru získání zlaté medaile a 1. místa v mezinárodní soutěži pěveckých sborů v Neerpeltu (Belgie).¹⁰² Významná ocenění byla příčinou zájmu rozhlasových i televizních stanic, které daly sboru možnost podílet se na několika pořadech.¹⁰³

Dnes je sbor organizovaným společenstvím čtyř samostatných oddělení, ve kterých zpívá na dvě stovky dětí ve věku od šesti do osmnácti let:

- Růžové děti – sbor nejmladších dětí, zpravidla žáků prvních a druhých tříd. Toto oddělení bylo založeno těsně po samotném založení sboru jako přípravné oddělení. Po čase se toto první oddělení sboru začalo nazývat Skřivánek, ale počet dětí, které jej navštěvovaly, stále rostl, proto se toto oddělení rozdělilo, což přineslo nový název (Růžový Skřivánek a Barevný Skřivánek). Pro zjednodušení se v první polovině 70. let vžil název Růžové děti, který zůstal dodnes, a oddělení starších dětí bylo nazváno Barevné děti. Po osvojení základních pěveckých návyků děti postupují do oddělení Barevných dětí.
- Barevné děti – zpravidla žáci třetích a čtvrtých tříd, mohou zde ale být také starší žáci, kteří nesplňují podmínky pro přechod do vyššího oddělení sboru.
- Plameňáci – toto historicky nejmladší oddělení vzniklo ve druhé polovině 80. let, kdy sbor již čítal před 120 dětí a v ostatních odděleních bylo příliš mnoho pěvců. Původně bylo toto oddělení nazváno Plamínek ale jen do té doby, než si vedení uvědomilo, že plamenů a plamíneků bylo v 80. letech všude více než dost

¹⁰¹ Srov.: Šumperk [online]. 2000-2011 [cit. 2011-02-18]. Šumperský dětský sbor. Dostupné z WWW: <<http://www.infosumperk.cz/dr-cs/soubory-a-skupiny/sumperk/sumpersky-detsky-sbor.html>>.

¹⁰² Srov.: Zpráva o činnosti Základní umělecké školy, Šumperk, Žerotínova 11 za školní rok 2009/2010. Základní umělecká škola, Žerotínova 11, Šumperk, s. 8.

¹⁰³ Srov.: Motyli-sumperk.cz [online]. 2007 [cit. 2011-02-03]. Motyli-sumperk.cz. Dostupné z WWW: <<http://www.motyli-sumperk.cz/ria/?flash>>.

a proto se z Plamínku brzy stal Plameňák. Je to poslední stupeň před hlavním koncertním sborem, ovšem ne všechny děti jsou nakonec do hlavního sboru vybrány a proto často sbor v této fázi opouštějí, což se projevuje na dlouhodobých výkonech tohoto oddělení.

- Motýli – hlavní koncertní oddělení Šumperského dětského sboru, tzv.: reprezentační vizitka, která se řadí mezi nejlepší sbory v České republice. Motýli absolvují cca 50 koncertů ročně, poměrně velkou část tvoří i koncerty celovečerní, proto je jejich repertoár velmi široký – každý rok obsahuje více než 100 titulů.

Sbor je v současné době zřizován nejen ZUŠ Šumperk, dalšími zřizovateli jsou Dům dětí a mládeže Vila Doris Šumperk a Kruh přátel Šumperského dětského sboru.¹⁰⁴ V roce 1980 se sbormistrem stal po svém otci Tomáš Motýl a s jeho příchodem vzrostl počet pořádaných koncertů.¹⁰⁵ Tomáš Motýl získal v roce 2007 cenu Františka Lýska. Tato cena je každým rokem udělována za mimořádný přínos interpretační, sbormistrovské a tvůrčí skladatelské činnosti. Jejími udělovateli jsou: Nadace Český hudební fond, Unie českých pěveckých sborů a od roku 1997 také Lýskův nadační fond.¹⁰⁶ Od roku 2005 je spolu s Tomášem Motýlem sbormistryní bývalá členka Šumperského dětského sboru Helena Stojaníková. Sbor je podporován městem Šumperk a z této náklonnosti nedávno vyústilo poskytnutí nového komplexu zkušeben a dalšího potřebného zázemí. Pro sbor je charakteristický nejen krásný projev, ale především pevné přátelství i společný cíl a odpovědnost, které se při zpěvu také projevují.¹⁰⁷

¹⁰⁴ Dřívější Sdružení rodičů a přátel Šumperského dětského sboru, které bylo založeno již v roce 1962 a v minulosti i nyní pomáhalo zajišťovat činnost sboru. Od roku 1991 se jedná o občanské sdružení.

¹⁰⁵ Srov.: VĚNOSOVÁ, Pavlína. *35 let Šumperského dětského sboru: Diplomová práce*. Hradec Králové: Vysoká škola pedagogická v Hradci Králové, katedra hudební výchovy, 1998, str. 21.

¹⁰⁶ Srov.: *Festival Poodří Františka Lýska* [online]. ? [cit. 2011-02-13]. Kdo byl František Lýsek. Dostupné z WWW: <http://15.festival-poodri.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=53>.

¹⁰⁷ Srov.: *Motyli-sumperk.cz* [online]. 2007 [cit. 2011-02-03]. Motyli-sumperk.cz. Dostupné z WWW: <<http://www.motyli-sumperk.cz/ria/?flash>>.

3.5.2 Komorní smyčcový orchestr

Komorní smyčcový orchestr byl založen v roce 1962 Olgou Vašákovou, která byla v jeho čele až do roku 1982. Po ní vede orchestr krátkou dobu Jaromír Raška, později se o orchestr starají Mgr. Přemysl Vrba a Mgr. Milan Chromík – ten působí jako dirigent orchestru do roku 1987. Do tohoto období spadá účast orchestru na prvních soutěžích (v roce 1985 získává orchestr 2. místo na krajském kole soutěže v Bohumíně), koncerty mimo město Šumperk (orchestr absolvoval několik zájezdů do slovenské Prievidze) a také nahrávání několika skladeb pro rozhlas. V roce 1987 se dirigentem orchestru stává Antonín Minář. Komorní smyčcový orchestr se začíná rozrůstat především o žáky, kteří hrají na violoncella nebo kontrabasy a které Antonín Minář sám vyučuje. Do orchestru jsou také přizváni hráči na dechové nástroje (počet členů orchestru je cca 40) a vzniká tak možnost zařazovat do repertoáru i skladby s větším obsazením a větší žánrovou pestrostí. Orchestr se dále účastní soutěží. V letech 2003 – 2006 je jako externí dirigent přizván Milan Plodek. Antonín Minář je v čele Komorního smyčcového orchestru až do roku 2010, kdy taktovku přebírá někdejší žák Základní umělecké školy v Šumperku Mgr. Radek Sekyra.

Kromě Šumperského dětského sboru je Komorní smyčcový orchestr nejpočetnějším žakovským souborem Základní umělecké školy v Šumperku.¹⁰⁸ Úspěchem Komorního smyčcového orchestru bylo například v roce 1988 1. místo na soutěži ve Frýdku-Místku nebo v roce 1997 3. místo ve velké konkurenci v krajském kole soutěže ZUŠ, která se konala v Krnově. Základem repertoáru orchestru je barokní a současná tvorba jak z oblasti vážné hudby, tak i z oblasti hudby populární nebo taneční. Některé skladby je nutné aranžovat na míru obsazení orchestru a schopnostem jeho hráčů. Komorní smyčcový orchestr pravidelně pořádá také výchovné koncerty pro základní školy. Orchestr dává pravidelně možnost nejlepším žákům školy provést sólové skladby s orchestrem, vystupují s ním také žáci klavírního oddělení. Za zmínku stojí ojedinělý projekt s názvem Proměny tance, kdy orchestr doprovázel vystoupení tanečního oboru v ukázkách tanců od baroka po současnost. Orchestr také spolupracuje se Šumperským dětským sborem a to zejména při vánočních koncertech.

¹⁰⁸ Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 31.

3.5.3 Dechový orchestr

Druhým orchestrem, který na škole existuje i v současné době, je Dechový orchestr. Prvními, kteří se na jeho činnosti podíleli, byli tři učitelé dechových nástrojů – František Hotovec, Tomáš Skořepa a Jan Kozelský. Kvalita orchestru vzrostla s příchodem dirigenta Oldřicha Růžičky, pod jehož vedením je orchestr úspěšný na mnoha soutěžích. V polovině 70. let se dirigentem Dechového orchestru stává Adolf Rulíšek, který s orchestrem absolvuje mnoho vystoupení. Dalšími učiteli, kteří měli na činnosti orchestru zásluhy jsou Jan Macek, krátkou chvíli také Antonín Minář a později Václav Rudecký, který stál v jeho čele až do roku 1990. V té době přichází na školu Václav Krpelík, který se snaží dechovou hudbu pojmout jiným způsobem – vytváří menší soubor pouze žesťových nástrojů, který čítá cca 15 členů.¹⁰⁹ V jeho činnosti pokračuje v letech 1999 – 2010 Ivan Zela. Dechový orchestr zaznamenává úspěchy jak u široké veřejnosti, tak na různých soutěžích. Za všechny jmenujme například 1. místo v ústředním kole soutěže základních uměleckých škol. V současné době vede Dechový orchestr Základní umělecké školy v Šumperku bývalý žák Ivana Zely Tomáš Bartošek, DiS.

3.5.4 Ostatní soubory

Mezi soubory, které na škole byly, ale jejich činnost již v dnešní době není provozována, patří například akordeonový soubor, který v roce 1957 založil Adolf Rulíšek a stál v jeho čele téměř dvacet let. Počet členů souboru byl úctyhodných třicet – někdy i víc – žáků. Soubor byl velmi úspěšný na soutěžích a festivalech, dvakrát (v letech 1962 a 1971) dokonce vystoupil i v televizi.¹¹⁰ Svoji činnost ukončil v roce 1974. Dirigent Mgr. Milan Chromík prosazoval myšlenku, že akordeon není nástroj, který by byl vhodný pouze pro lidovou a populární hudbu, a proto založil v roce 1974 další akordeonový soubor s jiným repertoárovým zaměřením.¹¹¹ Na tento novější soubor navázal Vladimír Doleček, který se jeho vedení ujímá v roce 1981, který ovšem pro povinnosti spojené s funkcí ředitele školy svoji činnost v akordeonovém

¹⁰⁹ Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 29 – 30.

¹¹⁰ Srov.: KVAPIL, J.; HEGER, M.; BLAŽEK, B. *30 let LŠU v Šumperku*. Šumperk: Lidová škola umění v Šumperku, 1975, s. 6..

¹¹¹ Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 28.

souboru v roce 1995 ukončil a tím byla ukončena i činnost akordeonového souboru samotného, neboť se nenašel žádný jeho následovník.

V 70. letech zakládá a několik let vede Josef Johec estrádní orchestr, který měl různé nástrojové obsazení a repertoár spíše v populárním žánru. V současné době již estrádní orchestr neexistuje. Dále zakládá Oldřich Růžička taneční orchestr složený především ze starších žáků, který – ač velmi úspěšný – po několika letech ukončuje svoji činnost.

Dalším ze souborů je kytarový soubor založený na počátku 90. let Mgr. Přemyslem Vrbou. Ten pro kytarový soubor upravuje a zpracovává vhodné skladby napsané pro jiné nástroje. K souboru často přidává další nástroje, aby získal bohatší, nejen kytarový zvuk.¹¹² V současné době již kytarový soubor neexistuje.

V roce 2010 byl založen Vladimírem Dolečkem keyboardový soubor.

Žáci Základní umělecké školy v Šumperku se realizují také v komorních souborech, které řídí jednotliví učitelé hudebního oboru. Mnoho komorních souborů bylo v minulosti oceněno na soutěžích, často vystupují na koncertech nejen v Šumperku, ale také v okolí.

3.6 Veřejné účinkování žáků Základní umělecké školy v Šumperku

Vystupování malých umělců před veřejností je velkou motivací v jejich práci a pro posluchače nejsou jen roztomilým zážitkem, ale jsou také umělecky hodnotnými prožitky. Koncerty, vystoupení a výstavy jsou významnou součástí historie školy a to zejména proto, že školu přibližují veřejnosti a ta se tak dostává do jejího povědomí. Koncerty hudebního oboru se dříve konaly v sálech Národního domu a hotelu Praha, do roku 1994, kdy vyhořelo, sloužilo pro koncerty také Divadlo Šumperk (viz kapitola 1.3.3), později probíhaly koncerty v sále Vlastivědného muzea, ve kterém se nacházely i varhany, které škola využívala jak ke koncertům, tak k výuce samotné. V současné době vystupuje hudební obor především v klášterním kostele Zvěstování Panny Marie, případně v kapli sv. Jana Nepomuckého, která je součástí klášterního kostela, menší besídky a hudební podvečery se odehrávají v malém koncertním sále přímo v budově

¹¹² Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 28.

školy. Hudební obor má nejvíce prostoru k veřejnému vystupování, neboť k realizaci nepotřebuje žádné zvláštní prostory ani techniku – vystupuje proto často také například na vernisážích výstav nebo příležitostně na koncertech v okolí Šumperka.

Při vystoupení Šumperského dětského sboru nebo tanečního oboru je třeba počítat s větším podiem, proto se konala v Domě kultury v Šumperku a po rekonstrukci divadla také v jeho prostorách – tak je tomu i v současnosti. Některá komorní vystoupení se odehrávala také v Galerii Jiřího Jílka v Šumperku. Dříve se taneční obor představoval s hudebním oborem při společných vystoupeních a také v rámci kulturních festivalů, přehlídek a soutěží.¹¹³ Kromě většího podia je k vystoupení tanečního oboru nutná také potřebná jevištní technika, což je důvodem, proč taneční obor nemůže pořádat svá vystoupení tak často, jak by bylo vhodné. Výstavy výtvarného oboru se pořádaly od roku 1961 – tedy již od počátku práce tohoto oboru. Od roku 1980 se konaly výstavy také v Domě kultury v Šumperku, některá díla dětí byla v dřívější době součástí stálé expozice na dětském oddělení v šumperské nemocnici.¹¹⁴ V současné době se problém se vhodnými prostory k vystavování řeší tak, že výtvarná díla jsou umístěna v klášterním kostele Zvěstování Panny Marie a shlédnout je tak mohou především posluchači koncertů hudebního oboru.

Do této oblasti patří také soutěže a festivaly, kterých se žáci ZUŠ v Šumperku účastní mnohdy s velmi dobrými výsledky. Patrně nejlepších výsledků v tomto smyslu dosahuje Šumperský dětský sbor. Ale ani ostatní soubory či jednotlivci nezůstávají pozadu, ať už se jedná o soutěže domácí nebo mezinárodní.

3.7 Kruh rodičů a přátel Základní umělecké školy v Šumperku

Komunikace a spolupráce s rodiči je důležitá ve všech oblastech vzdělávání dětí, nejinak je tomu i u uměleckých škol. Cílem spolupráce školy a rodičů žáků je snaha o co nejlepší úroveň vzdělávání. Tato spolupráce je realizována podle potřeby zejména pomocí finanční, materiální, v dřívějších dobách to byla také pomoc

¹¹³ Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 36 – 38.

¹¹⁴ Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 39.

technická, brigádnická – zejména při stavebních úpravách potřebných objektů.¹¹⁵ Finanční pomoc se týká především sponzorování koncertní činnosti školy, příspěvků žákům na soutěže, zájezdy a soustředění. Ve vedení této organizace se vystřídal množství rodičů žáků, z nichž někteří pokračovali v činnosti i poté, co jejich děti školu opustily. Rodičovská organizace nesla nejdříve název Sdružení rodičů a přátel školy, v roce 1991 byla přejmenována na Kruh rodičů a přátel ZUŠ v Šumperku (KRPŠ) a schválena Ministerstvem vnitra jako samostatný právní subjekt. Kruh rodičů a přátel školy vydává Informátor, ve kterém jsou rodiče informováni o činnostech školy (viz příloha č. 3). Výkonný výbor organizace má v současné době 5 členů.¹¹⁶

¹¹⁵ Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk [s.n.], 1995, s. 44 – 45.

¹¹⁶ Srov.: *Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361* [online]. 2004 [cit. 2011-02-01]. Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361. Dostupné z WWW: <<http://zus.sumperk.skolniweb.cz/index.php?menu=56&rid=221>>.

4. Osobnosti spojené se Základní uměleckou školou v Šumperku

Tato kapitola je rozdělena na dvě části. První z nich se věnuje bývalým významným učitelům a absolventům školy. Někteří z nich svým významem dokonce překročili hranice šumperského regionu. Ve druhé části se zaměříme na některé ředitele Základní umělecké školy v Šumperku.

4.1 Významní pedagogové Základní umělecké školy v Šumperku

Mezi významné pedagogy Základní umělecké školy v Šumperku patří především učitelé výtvarného oboru – Jiří Jílek, akademický sochař, jeho dcera Anežka Kovalová, akademická malířka a Lubomír Bartoš, akademický malíř. Z významných učitelů hudebního oboru je v této části diplomové práce představen zakladatel Šumperského dětského sboru Alois Motýl a také dirigent Mgr. Milan Chromík.

4.1.1 Jiří Jílek, akademický sochař

Narodil se 24. ledna 1925 v Praze, kde v letech 1945 – 1950 studoval Akademii výtvarných umění. Od roku 1949 žil v Sobotíně na Šumpersku. Pracoval jako výtvarník ve Vlastivědném muzeu v Šumperku. Od roku 1961 vyučoval na Lidové škole umění v Šumperku, kde založil výtvarný obor. Jeho působení na škole ale bohužel po dvou letech ukončily zdravotní potíže.¹¹⁷ Věnoval se především sochařství. Pracoval nejen s tradičním materiálem (kámen, kov), ale také s plastickými hmotami. Vynikal ale také v malbě, grafice, ilustrační tvorbě, restaurátorství a výstavnictví. Je také autorem loga Základní umělecké školy v Šumperku. Jeho dílo je zastoupeno mimo jiné ve sbírkách Národní galerie v Praze nebo v Galerii výtvarného umění v Olomouci. Výběr z jeho tvorby (několik soch, obrazů a kreseb) je ve stálé expozici v nekomerční Galerii Jiřího Jílka v Šumperku. Jiří Jílek zemřel 14. června 1981

¹¹⁷ Srov.: KOVAL, Miroslav; KOVALOVÁ, Anežka. *Jiří Jílek*. Šumperk: Město Šumperk a Nadace Lenky Kuchařové na podporu výtvarné umělecké tvorby šumperského regionu, 1993, s. 214.

v Sobotíně.¹¹⁸ V roce 1993 vyšla díky manželům Kovalovým černobílá monografická publikace s dílem Jiřího Jílka. V roce 1999 vyšla v brněnském nakladatelství Host kniha textů Jiřího Jílka: Stýskání mé je vývěr vod, kterou uspořádala výtvarníková dcera Anežka Kovalová, akademická malířka, spolu s olomouckým literátem Janem Slavotínkem.

4.1.2 Anežka Kovalová, akademická malířka

Dcera akademického sochaře Jiřího Jílka se narodila 1. července 1949 v Šumperku. Stejně jako její otec absolvovala pražskou Akademii výtvarných umění a to v letech 1967 – 1973.¹¹⁹ Věnuje se především malbě, kresbě a grafice, která je patrná hlavně v její ilustrátorské činnosti – ilustrovala například básnické sbírky Ondřeje Fibicha, Pavla Kolmačky nebo Jaroslava Seiferta. Spolupracovala se svým otcem až do jeho smrti v roce 1981. Od roku 1980 vyučuje na Základní umělecké škole v Šumperku. Její díla jsou zastoupena ve sbírkách u nás i v zahraničí. Často vystavuje spolu se svým manželem Miroslavem Kovalem.¹²⁰ V umění je pro ni i pro jejího manžela důležitý bezprostřední dotyk s přírodou a výtvarná práce sama, nezávisle na uznání veřejnosti nebo komerčním úspěchu. V dnešní době žije v Sobotíně na Šumpersku.

4.1.3 Alois Motýl

Narodil se 3. září 1929 v Želechovicích u Zlína. Na LŠU v Šumperku učil klavír a hudební nauku. V 50. letech založil Pěvecké sdružení šumperských učitelek, které vedl více než 10 let. V roce 1962 založil Šumperský dětský sbor na LŠU v Šumperku, ačkoliv s takovou prací neměl mnoho zkušeností. Již po pěti letech se jeho sbor zařadil mezi 6 nejlepších na celostátní soutěži v Havířově. V dnešní době již vede sbor jeho syn Tomáš Motýl. Díky Aloisi Motýlovi vznikl v roce 1989 nesoutěžní

¹¹⁸ Srov.: *Biografický slovník Slezska a Severní Moravy*. Opava: OPTYS, 1993, s. 56.

¹¹⁹ Srov.: *Katalog výtvarných umělců olomoucké oblasti*. Praha: DÍLO – podnik Českého fondu výtvarného umění, 1989.

¹²⁰ Narodil se 26. listopadu 1944 v Havlíčkově Brodě. V letech 1965 – 1971 studoval Akademii výtvarných umění v Praze. Vystavuje od roku 1974. Do roku 1981 spolupracoval se sochařem Jiřím Jílkem. Za 16 let, kdy je dramaturgem Galerie Jiřího Jílka v Šumperku se zde konalo 195 výstav. Jeho dílo je zastoupeno ve veřejných i soukromých sbírkách.

sborový festival Krajina zpěvu, který se konal celkem sedmkrát vždy jednou za dva roky. Mezi další aktivity sbormistra patří festival Zlatá lyra nebo Šumperské Preludium. Alois Motýl byl dlouholetým předsedou Kruhu přátel hudby v Šumperku. V roce 2009 mu byla za celoživotní dílo ve prospěch amatérského hudebního umění udělena cena ministra kultury České republiky, je také nositelem Ceny Františka Lýska, Ceny Bedřicha Smetany a od roku 1994 čestným občanem města Šumperka.¹²¹

4.1.4 Další významní pedagogové Základní umělecké školy v Šumperku

V roce 1945 se narodil dirigent Mgr. Milan Chromík, absolvent kroměřížské a brněnské konzervatoře a Janáčkovy akademie múzických umění v Brně, který je bývalým vyučujícím na Lidové škole umění v Šumperku. Od roku 1986 působí jako umělecký vedoucí a sbormistr Ostravského dětského sboru, jednoho z předních dětských sborů České republiky reprezentující českou hudební kulturu nejen u nás, ale také v zahraničí. Sbor dosahuje vynikajících výsledků jak na domácích, tak na zahraničních festivalech a soutěžích. V roce 2004 získal cenu Františka Lýska, o rok později byl oceněn Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky medailí Jana Ámose Komenského za celoživotní umělecké a pedagogické výsledky.¹²²

Ve výtvarném oboru Lidové školy umění v Šumperku vyučoval v letech 1964 – 1983 akademický malíř Lubomír Bartoš. Dílo tohoto malíře a grafika je zastoupeno v četných domácích i zahraničních sbírkách. V roce 2009 získal cenu Olomouckého kraje za celoživotní přínos v oblasti kultury.¹²³

4.2 Významní absolventi Základní umělecké školy v Šumperku

Mnoho absolventů se po dokončení studia na umělecky zaměřených školách stalo pedagogy přímo na Základní umělecké škole v Šumperku. Z těch současných jmenujme například zástupkyni ředitele Libuši Zámečnickovou, bývalého ředitele školy

¹²¹ Srov.: MACKOVÁ, Jaroslava. Sborník Alois Motýl (o něm a s ním namísto rozhovoru). *Kulturní život Šumperka září 2009*. 2009, 51., září 2009, s. 3-6. Dostupný také z WWW: <<http://www.sumperk.cz/cs/periodicky-tisk/ke-stazeni/kulturni-zivot-51-rocnik-2009.html>>.

¹²² Srov.: *Ostravský dětský sbor* [online]. ? [cit. 2011-02-28]. Historie sboru. Dostupné z WWW: <<http://www.ostravskydetskysbor.net/historie-sboru>>.

¹²³ Podrobnější informace: HASTÍK, Jirí; MELZER, Miloš. *Lubomír Bartoš – malíř svého kraje*. Štíty: VEDUTA, 2008. 197 s. ISBN 978-80-86438-00-9.

Vladimíra Dolečka, Mgr. Lenku Nezbedovou, Simelu Hrdinovou, Marii Jirmanovou, Mgr. Petra Juříčku, Marcelu Novákovou,¹²⁴ Mgr. Radka Sekyru nebo Josefa Macka, DiS.

Šumperská hudební skupina O5&Radeček je složena ze čtyř absolventů Základní umělecké školy v Šumperku, kterými jsou Tomáš Polák, Ondřej Polák, Přemysl Ptáček a Radek Sekyra. Posledně jmenovaný – Mgr. Radek Sekyra - v současné době na ZUŠ Šumperk vyučuje hru na housle, hru na klasickou kytaru, hudební nauku a zároveň je dirigentem Komorního smyčcového orchestru.

Členem Pražského Hradčanského orchestru je Josef Kocůrek, který na Základní umělecké škole v Šumperku navštěvoval výuku hry na příčnou flétnu. Pražský Hradčanský orchestr pořádá koncerty jak u nás, tak v zahraničí. Věnuje se zejména netradiční realizaci staropražských písní a také lidovým písním z Čech i Moravy. Pravidelně hraje na Hradčanském náměstí u vstupu do Pražského hradu.¹²⁵

Významným absolventem Základní umělecké školy v Šumperku je také sbormistr Šumperského dětského sboru (viz kapitola 3.5.1) Tomáš Motýl. Sbor pod jeho vedením je jedním z nejúspěšnějších v České republice a často vystupuje také v zahraničí.

Absolvent Základní umělecké školy v Šumperku MgA. Roman Janků je organizátorem cyklu koncertů Klasika Viva (viz kapitola 1.3.1.1). Je významným organizátorem kulturního života v Šumperku i okolí, zejména v oboru klasické hudby. Je zakladatelem agentury J+D, která působí jako producent a pořadatel v oblasti klasické hudby.¹²⁶

Z úspěšných absolventek tanečního oboru jmenujme dceru Marie Jirmanové Annu nebo posluchačku konzervatoře Taneční centrum Praha a zároveň členku komorního souboru Balet Praha Junior Sabinu Bočkovou.¹²⁷

¹²⁴ Srov.: VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995, s. 59 – 62.

¹²⁵ Srov.: *Radek Anděl* [online]. 2011 [cit. 2011-03-14]. Pražský Hradčanský orchestr. Dostupné z WWW: <<http://www.angelaccordion.com/cz/prazsky-hradcansky-orchestr>>.

¹²⁶ Srov.: *Agentura J+D* [online]. 2009 [cit. 2011-03-14]. Agentura J+D. Dostupné z WWW: <<http://www.agenturajd.net/cz.php?page=onas>>.

¹²⁷ Srov.: *Konzervatoř Taneční centrum Praha - Balet Praha* [online]. ? [cit. 2011-02-25]. Balet Praha. Dostupné z WWW: <<http://www.tanecnicentrum.cz/indexbcz.htm>>.

4.3 Ředitelé Základní umělecké školy v Šumperku

V této části diplomové práce jsou představeni tři ředitelé Základní umělecké školy v Šumperku. Prvním z nich je Jaroslav Svoboda, který stál u počátků Základní umělecké školy v Šumperku a byl jejím prvním ředitelem. Následující dva ředitelé jsou Vladimír Doleček, který vedl školu od roku 1992 do roku 2009 a významným způsobem tak přispěl k současné podobě Základní umělecké školy v Šumperku. Posledním ředitelem je ten současný – PaedDr. František Havelka, Ph.D., který na škole působí od roku 2010. Během jediného roku svého působení na Základní umělecké škole v Šumperku provedl řadu změn, které jsou blíže představeny v rozhovoru s ním (viz kapitola 5).

Přehled ředitelů ZUŠ Šumperk

Jaroslav Svoboda	1945 – 1958
Karel Alliger	1958 – 1967
Mgr. Přemysl Vrba	1967 – 1970; 1990 – 1992
Adolf Rulišek	1970 – 1982
PhDr. Miroslav Heger	1982 – 1990
Vladimír Doleček	1992 – 2010
PaedDr. František Havelka, Ph.D.	2010 – dosud

4.3.1 Jaroslav Svoboda

První ředitel Městské hudební školy v Šumperku se narodil 23. února 1920 v Říčanech u Brna. Studoval na Učitelském ústavu v Brně, v hudbě se nejdříve vzdělával především soukromě, později studoval v Olomouci a na Janáčkově akademii múzických umění v Brně. V roce 1946 se stal prvním ředitelem Městské hudební školy v Šumperku a stal se tak ve svých 26 letech nejmladším ředitelem hudebního zařízení tohoto druhu v republice. V této funkci setrval do roku 1958, kdy odešel na Lidovou školu umění Antonínská v Brně. Věnoval se nejen pedagogické činnosti, ale komponoval i skladby pro housle a klavír. Během svého působení v Brně absolvoval

studium kompozice a dirigování na Janáčkově akademii múzických umění. Za svého působení v Šumperku se Jaroslav Svoboda pravidelně podílel na organizaci kulturního života města – vedl pěvecké sbory, symfonický orchestr města Šumperka, atd. Dvakrát získal medaili města Šumperka za zásluhy o kulturní rozvoj města.¹²⁸ V současné době vyučuje na Základní umělecké škole v Šumperku hru na housle jeho dcera – Miloslava Váňová. Zemřel 23. října 2010 v Brně.

4.3.2 Vladimír Doleček

Narodil se 2. června 1955 v Ústí nad Orlicí. Od 10 do 15 let navštěvoval tehdejší LŠU v Šumperku, akordeonovou třídu Adolfa Rulíška, který ho připravil na konzervatoř. Posluchačem brněnské konzervatoře byl v letech 1970 – 1976. Po absolvování základní vojenské služby nastoupil jako učitel na LŠU v Šumperku. Po listopadu 1989 – 8. března 1990 byl pověřen řízením školy, od června 1990 do června 1992 vykonával funkci zástupce ředitele. Od června 1992 do 31. srpna 2009 byl ředitelem ZUŠ Šumperk. V současné době – po nástupu nového ředitele – působí jako učitel. Vyučuje hru na akordeon a keyboard.

4.3.3 PaedDr. František Havelka, Ph.D.

Současný ředitel ZUŠ Šumperk se narodil 22. února 1959 v Šumperku. Studoval na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, dále na Hudební akademii múzických umění v Praze a na Janáčkově akademii múzických umění v Brně. Vyučoval klávesové nástroje na ZUŠ Žerotín v Olomouci, později pracoval jako odborný asistent na katedře muzikologie Filosofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Před nástupem do funkce ředitele ZUŠ Šumperk pracoval jako metodik pro základní umělecké školy a konzervatoř na Krajském úřadě v Olomouci. Zajímá se o využití výpočetní techniky v oblasti muzikologie a také o hudební historiografii 20. století se zvláštním zřetelem na populární a jazzovou hudbu. Zpracovává metodické pomůcky pro hudební výchovu na 1. a 2. stupni základních

¹²⁸ Srov.: VÁŇOVÁ, Milena. *Jaroslav Svoboda – hudebník Šumperka: Bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 6 – 21.

škol. Aktivně hraje na klávesové nástroje, elektroakustickou kytaru, saxofon, aranžuje hudbu. Na ZUŠ Šumperk působí od roku 2010.

5. Rozhovor s ředitelem Základní umělecké školy Šumperk PaedDr. Františkem Havelkou, Ph.D.

Působíte na škole zhruba rok. Co se za tu dobu zde událo?

Hned na začátku bylo nutné řešit přesun tanečního oboru z Langerovy ulice 34, kde se provoz prodražoval, na tuto budovu. Dalším úkolem bylo přemístění výtvarného oboru do bývalého bytu školníka na 1. Základní škole v Šumperku. Považuji rovněž za důležité, že se nám podařilo nastavit některé nájemní smlouvy tak, abychom mohli ušetřit finanční prostředky. Ušetřené prostředky za energie a nájmy chceme využít na údržbu a opravy hudebních nástrojů a na nákup nástrojů nových. Je třeba také obnovit materiálně technické zázemí školy, které je zastaralé a neodpovídá současným trendům. Některé nové nástroje již máme koupené, další budou přibývat v příštím roce. Město Šumperk, které je naším pronajímatelem, nám v našich plánech vychází vstříc. V letošním roce jsme s jeho pomocí vybudovali taneční sál a učebny výtvarného oboru, v příštím roce máme v plánu opravu střechy. Od 1. září pracujeme na školním vzdělávacím programu, podle kterého budeme vyučovat od 1. září 2012.

V tomto školním roce jsme oslavili 65. výročí založení školy. Z naplánovaných 7 podzimních koncertů se jich uskutečnilo šest (jeden musel být pro nemoc zrušen). Koncertů na oslavách se zúčastnilo zhruba 500 posluchačů, což je podle mého názoru úspěch. Pořádali jsme hudební pohádky pro děti z mateřských škol, které se setkaly s velkým ohlasem. První pondělí v měsíci pravidelně pořádáme hudební podvečery a jsou tak oblíbené, že v poslední době se nám posluchači nevejdou do malého koncertního sálu školy.

Také se obnovila činnost Kruhu rodičů a přátel školy. Máme nový výbor v KRPŠ a činnost, která v minulosti do značné míry stagnovala, nabrala letos nové obrátky. Důkazem toho je i dotace, kterou KRPŠ získal od Olomouckého kraje. Spolupráce s KRPŠ se v posledním roce velmi zlepšila.

Jaký je Váš pohled na reprezentaci školy na veřejnosti? Jak je Základní umělecká škola Šumperk – podle Vašeho názoru – vnímána obyvateli města?

Školu propagujeme především v místních časopisech Kulturní život a Šumperský zpravodaj, do kterých pravidelně přispíváme. Společně s Domem dětí a mládeže Vila Doris zřizujeme dětský pěvecký sbor Motýli. Troufám si říci, že spolupráce se Šumperským dětským sborem i s DDM je nyní na velmi dobré úrovni. Šumperk je totiž malé město na to, aby si vzdělávací instituce, které působí ve stejné oblasti, konkurovaly. Základní umělecká škola je podle mého názoru veřejností vnímána čím dál lépe. Proto, aby lidé navštěvovali akce školy, je třeba komunikovat s veřejností a brát v úvahu ostatní akce, které se ve městě konají. Jak jsem již říkal, v malém městě není možné si konkurovat – je třeba spolupracovat ve všech oblastech, kde je to jen trochu možné. O to se snažíme. „Výhodou“ akcí naší školy je to, že veškeré koncerty jsou zdarma. V současné době připravujeme novou podobu webových stránek. Věřím, že i touto formou nabídneme veřejnosti další z možností spolupodílet se na činnosti školy.

Má Základní umělecká škola v Šumperku dostatek žáků? Zaznamenali jste v poslední době úbytek žáků? Bylo by v případě nutnosti možné navýšení kapacity školy?

Žáků je čím dál více. Blížíme se k naplnění cílové kapacity školy. V současné době není v našich silách z technických důvodů kapacitu školy navýšit.

Pokud by byl zájem, je škola schopná nabídnout žákům výuku například některého nového nástroje?

Do budoucna bychom chtěli otevřít literárně dramatický obor, abychom byli plnohodnotnou základní uměleckou školou. Rád bych zavedl předmět Elektronické zpracování hudby a zvuková tvorba, který je obsažen i v Rámcově vzdělávacím programu pro základní umělecké vzdělávání. Například hru na keyboard můžeme vyučovat dvěma způsoby – buď jako kterýkoliv jiný hudební nástroj 7 let (podobně jako třeba klavír), nebo se vyučuje jako jakýsi „pomocný nástroj“, který se stává významným pomocníkem při elektronickém zpracování hudby (programování MIDI

souborů, fotosazba, počítačové zpracování zvuku, apod.). Otevření tohoto předmětu máme v dlouhodobém plánu, k výuce je však nezbytné docela náročné technické vybavení, které v současné době nemáme k dispozici.

Učí na škole dostatek učitelů? Jaká je jejich kvalifikovanost? Mají možnost se dále vzdělávat?

Kvalifikovaných učitelů máme obecně dostatek. V současné době bychom potřebovali kytaristu – tady narážíme na problém, protože kytaristů je sice dostatek, ale ne takových, kteří by splňovali potřebnou kvalifikaci. Další vzdělávání pedagogů se plánuje pravidelně a podle aktuálních potřeb školy. Kromě odborných seminářů zaměřených na vzdělávání se v jednotlivých oborech se nyní soustředíme na vzdělávání v oblasti tvorby školních vzdělávacích programů a zdokonalování se v oblasti výpočetní technologie.

Jsou učitelé striktně vázáni učebními plány, nebo je mohou přizpůsobit individuální úrovni žáka?

Za každý ukončený ročník musí žáci vykázat určité výsledky – přidanou hodnotu. Měřitelné výstupy jsou soustředěny především do sedmého ročníku prvního cyklu a čtvrtého ročníku druhého cyklu, kdy každý žák veřejně absolvuje na absolventském koncertě. To, co se naučil za dobu svých studií v naší škole, může posoudit široká veřejnost. Učitelé jsou ve výuce vázáni učebními plány, ale v konkrétních věcech (výběr repertoáru, individuální přístup k žákům, ...) mají volnost. Žáci nejsou na stejné úrovni, nedá se říct, že by v určitém ročníku musel žák zahrát určitou skladbu, ale existuje jakési nepodkročitelné minimum, pod které se nedá jít.

Od 1. ledna 2011 sídlí hudební a taneční obor v jedné budově, ale výtvarný je mimo. Uvažujete o tom, že by se všechny tři obory v budoucnu nacházely v jedné budově?

Místo v podkroví budovy základní umělecké školy je velmi pěkné, ale je otázka, jakým způsobem bychom ho mohli využít. Oprava podkroví bude velmi nákladná a rekonstrukce bude velmi náročná. Potom zde může sídlit například literárně

dramatický obor, který chceme otevřít, výtvarný obor, případně zde mohou být prostory pro výpočetní techniku a jakési „domácí studio“. Jak již jsem se zmínil, vše závisí na tom, kdy a jak se podaří podkroví zrekonstruovat.

Budova, v níž většina oborů Základní umělecké školy Šumperk sídlí, je stará více než 100 let. Vyhovuje ještě potřebám školy?

Tato nádherná historická budova je se základní uměleckou školou spjata od samého počátku. Dostali jsme sice nabídku přestěhovat se do jiných prostor, ale Žerotínova 11 je natolik spjata se šumperskou hudební školou, že si asi nikdo nedokáže představit existenci jednoho bez druhého. Vedení Města Šumperka se po vzájemných jednáních vyjádřilo, že má zájem na tom, aby do budoucna právě ZUŠka sídlila právě v této budově. Přiznám se, že i já se s tímto názorem velmi rád ztotožňuji.

Jaké je technické vybavení školy?

Technické vybavení je špatné, nevyhovující. Mnoho nástrojů je starých, budou se muset vyřadit. Máme starý nábytek, učitelé nemají dispozici ani základní technické vybavení. Tím, že ale nyní šetříme na provozních nákladech, budeme snad moci do budoucna technické zázemí školy postupně zlepšovat. Někteří učitelé neměli dosud možnost pracovat ve větší míře s výpočetní technikou. Je důležité, aby se všichni naučili výpočetní techniku ovládat alespoň uživatelsky natolik, aby mohli lépe komunikovat jednak v rámci školy, jednak s rodiči, žáky a veřejností.

Jaké největší úspěchy žáci Základní umělecké školy v Šumperku v poslední době zaznamenali?

Výrazným úspěchem v minulém roce bylo vítězství klavíristek ze třídy paní učitelky Jany Valentové v celostátní soutěži ve čtyřruční hře Dvořákův Lipník. Škola tyto žákyně nominovala na Talent Olomouckého kraje, kde se umístily na třetím místě. Úspěšných žáků máme mnoho, ale škola se musí snažit jejich umění lépe „prodávat“, a tak se dostávat do povědomí veřejnosti.

Nejsilnější stránkou školy jsou učitelé a žáci. „ZUŠka“ není o moderním vybavení, školu netvoří materiální zázemí. Škola také není jen o přípravě

nejtalentovanějších žáků na konzervatoř. V regionu, kde je málo pracovních příležitostí a vysoká nezaměstnanost, musí být zachována co nejširší vzdělávací nabídka. Chtěli bychom oslovit co možná nejvíce talentovaných dětí a naší největší odměnou je, když naši žáci získají pozitivní vztah k umění a prostřednictvím hudby, tance, výtvarného projevu a mluveného slova budou šířit dál dobré jméno školy, ze které vzešli.

Děkuji Vám za rozhovor.

Závěr

Základní umělecká škola v Šumperku se výrazným způsobem podílí na kulturním životě města, ve kterém působí. Jejím hlavním úkolem je sice vzdělávání mladých hudebníků, výtvarníků a tanečníků – amatérů i budoucích profesionálů, ale vedle toho organizuje rovněž celou řadu koncertů a dalších kulturních vystoupení v Šumperku a okolí. Diplomová práce si kladla jako cíl toto působení Základní umělecké školy v Šumperku v minulosti i současnosti zmapovat a obeznámit s ním veřejnost a zároveň představit město Šumperk, jehož kultura je činností Základní umělecké školy v Šumperku ovlivněna již 60 let. Na počátku práce se ale vyskytly potíže se získáváním informací o historii školy. Bohužel se ani přes snahu vedení školy a vyučujících nepodařilo najít kroniky Základní umělecké školy v Šumperku. Získávání potřebných informací bylo proto o mnoho náročnější, byla jsem totiž odkázána především na původně zamýšlené druhotné prameny.

Při zpracovávání diplomové práce bylo pro mě zajímavé sledovat vývoj Základní umělecké školy v Šumperku a také osudy lidí, kteří byli nebo jsou se školou spjati. Na učitelích, se kterými jsem v rámci získávání informací mluvila osobně nebo skrze korespondenci, bylo vidět, že Základní umělecká škola v Šumperku pro ně není pouze zaměstnáním, ale že jim záleží na tom, jakým směrem se její působení ubírá. Ačkoliv pro školu nebylo vždy snadné prosadit se a pedagogové se museli potýkat s nejrůznějšími problémy – ať už šlo o nedostatek financí, technické vybavení školy nebo osobní problémy související s chodem školy, vždy se podařilo udržet nastavenou úroveň vzdělávání. Uvědomila jsem si, jak nápad několika aktivních hudebníků v polovině 20. století může ovlivnit život mnoha set lidí, kteří se díky nim mohli vzdělávat v oblasti umění.

Je důležité, abychom se vždy dokázali ohlédnout zpět a nechat se poučit historií. Podobné problémy, které řešili v minulosti učitelé Základní umělecké školy v Šumperku, se mohou vyskytnout i v současnosti. Pokud na ně budeme studiem historie připraveni, můžeme na ně adekvátněji reagovat.

Diplomová práce je určena především veřejnosti, která se o kulturní život v Šumperku a jeho okolí zajímá, a samozřejmě rodičům potenciálních žáků, kterým

může pomoci při rozhodování o využití volného času a dalším vzdělávání svých dětí. Věřím, že v ní najdou poučení všichni, kteří se zajímají o osudy hudebního školství u nás.

Seznam použité literatury a pramenů

Biografický slovník Slezska a Severní Moravy. Opava: OPTYS, 1993. 96 s. ISBN 80-85819-05-8.

Biografický slovník Slezska a Severní Moravy. Opava: Ostravská univerzita a OPTYS, 1996, 148 s. ISBN 80-85819-45-7.

BŘEZINA, Jan. *Vlastivěda moravská: II: Místopis, Šumperský okres, Staroměstský okres, Vízmberský okres*. Brno : Musejní spolek, 1932. 391 s.

CVEKLOVÁ, Bohumíra; LÖSSL, Jiří. *5 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance Kutná Hora 2004-2008*. 1. vydání. Praha: NIPOS-ARTAMA, 2008. 110 s. ISBN 80-7068-195-0.

CVEKLOVÁ, Bohumíra; ŽDÍMALOVÁ, Dana. *20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003*. 1. vydání. Praha: NIPOS-ARTAMA, 2005. 117 s. ISBN 80-7068-195-0.

Česká republika. Vyhláška č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání. In *Sbírka zákonů*. 2005, 20, s. 487-190. Dostupný také z WWW: <<http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlasaka-c-71-2005-sb-1>>. ISSN 1211-1244.

Česká republika. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In *Sbírka zákonů*. 2004, 190, s. 10262-10324. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>>.

JARMAROVÁ, Hana. *Šumperk*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2009. 69 s. ISBN 978-80-7185-952-9.

FILIP, Zdeněk. *Biografický slovník okresu Šumperk*. Šumperk: Okresní vlastivědné muzeum, 2001. 103 s. ISBN 80-85083-35-3.

KARGEROVÁ, Jana. *Hudební život v Šumperku a okolí od počátku 20. století do současnosti*: bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra hudební výchovy, 2008.

Katalog výtvarných umělců olomoucké oblasti. Praha: DÍLO – podnik Českého fondu výtvarného umění, 1989. 90 s. ISBN 80-900037-6-1.

KOVAL, Miroslav; KOVALOVÁ, Anežka. *Jiří Jílek*. Šumperk: Město Šumperk a Nadace Lenky Kuchařové na podporu výtvarné umělecké tvorby šumperského regionu, 1993. 220 s.

Kronika harmonikového souboru Hudební školy v Šumperku.

Kronika – Hudební škola Šumperk 1945 – 1949, 30 s.

Kronika Základní umělecké školy Šumperk 1989/1990.

Kronika Základní umělecké školy Šumperk 1990/1991.

Kronika Základní umělecké školy Šumperk 1992/1993.

Kronika Základní umělecké školy Šumperk 1994/1995.

Kulturní život Šumperka duben 2008: Společenský měsíčník města Šumperka. 2008, 50. ročník, duben. 32 s. Dostupný také z WWW: <http://www.sumperk.cz/cs/periodicky-tisk/ke-stazeni/kulturni-zivot-50-rocnik-2008.html>.

Kulturní život Šumperka září 2009. 2009, 51. ročník, září 2009, 32 s. Dostupný také z WWW: <http://www.sumperk.cz/cs/periodicky-tisk/ke-stazeni/kulturni-zivot-51-rocnik-2009.html>.

Kulturní život Šumperka říjen 2010. 2010, 52. ročník, říjen 2010. 36 s. Dostupný také z WWW: <http://www.sumperk.cz/cs/periodicky-tisk/ke-stazeni/kulturni-zivot-52-rocnik-2010.html>.

KVAPIL, J.; HEGER, M.; BLAŽEK, B. *30 let LŠU v Šumperku*. Šumperk: Lidová škola umění v Šumperku, 1975. 11 s.

Lidová škola umění v Šumperku. *Jubilejní výroční zpráva vydaná k 20. výročí osvobození ČSSR a dvacetiletému trvání školy*. Šumperk: Lidová škola umění v Šumperku, 1965. 52 s.

MEDLÍK, Radek. *Ada Rulíšek jubilující*. Šumperk: Okresní osvětový dům, 1968, 23 s.

MELZER, Milo; SCHULZ, Jindřich. *Vlastivěda šumperského okresu*. Šumperk: Okresní úřad Šumperk a Okresní vlastivědné muzeum Šumperk, 1993. 586 s. ISBN 80-85083-02-7.

Město Šumperk a okolí. Šumperk: Město Šumperk, 1998. 88 s.

POLÁCH, Drahomír. *Kauza Geschaderův dům*. Šumperk: [s.n.], 1995. 79 s.

Ročenka Šumperk 2007. Šumperk: Město Šumperk, 2008. 85 s.

Ročenka Šumperk 2008. Šumperk: Město Šumperk, 2009. 89 s.

Severní Morava: Vlastivědný sborník, svazek 31. Šumperk: Vlastivědný ústav v Šumperku, 1976. 80 s. ISBN 978-80-85083-58-3

Severní Morava: Vlastivědný sborník. Šumperk: Vlastivědné muzeum v Šumperku, 2005. 80 s.

Severní Morava: Vlastivědný sborník. Šumperk: Vlastivědné muzeum v Šumperku, 2010. 94 s. ISBN 978-80-85083-58-3

SPURNÝ, František. *Šumperské proměny*. 1. vyd. Štíty: Veduta, 1992. 133 s. ISBN 80-900893-9-9.

SPURNÝ, F., CEKOTA, V., KOUŘIL, M. *Šumperský farář a děkan Kryštof Alois Lautner*. 1. vyd. Šumperk: Římskokatolická farnost, 2000, 62 s.

VÁŇOVÁ, Milena. *Jaroslav Svoboda – hudebník Šumperka: Bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 36 s.

VÉNOSOVÁ, Pavlína. *35 let Šumperského dětského sboru: Diplomová práce*. Hradec Králové: Vysoká škola pedagogická v Hradci Králové, katedra hudební výchovy, 1998. 85 s.

VRBA, Přemysl. *50 let Základní umělecké školy v Šumperku*. Šumperk: [s.n.], 1995. 74 s.

Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2004/2005. Základní umělecká škola, Žerotínova 11, Šumperk, 16 s.

Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2005/2006. Základní umělecká škola, Žerotínova 11, Šumperk, 14 s.

Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2007/2008. Základní umělecká škola, Žerotínova 11, Šumperk, 15 s.

Zpráva o činnosti Základní umělecké školy, Šumperk, Žerotínova 11 za školní rok 2009/2010. Základní umělecká škola, Žerotínova 11, Šumperk, 15 s. Dostupné z WWW: <http://zus-sumperk.cz/downloads/VZ_2009-10.pdf>.

Internetové odkazy

Agentura J+D [online]. 2009 [cit. 2011-02-15]. Agentura J+D. Dostupné z WWW: <<http://www.agenturajd.net/cz.php?page=klasikaviva>>.

Agentura J+D [online]. 2009 [cit. 2011-03-14]. Agentura J+D. Dostupné z WWW: <<http://www.agenturajd.net/cz.php?page=onas>>.

Divadlo Šumperk [online]. 2008-2011 [cit. 2011-02-07]. Text. Dostupné z WWW: <<http://www.divadlosumperk.cz/o-divadle/historie/text/>>.

Festival Poodří Františka Lýska [online]. ? [cit. 2011-02-13]. Kdo byl František Lýsek. Dostupné z WWW: <http://15.festival-poodri.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=53>.

Konzervatoř Taneční centrum Praha - Balet Praha [online]. ? [cit. 2011-02-25]. Balet Praha. Dostupné z WWW: <<http://www.tanecnicentrum.cz/indexbcz.htm>>.

Město Vítkov [online]. 2009 [cit. 2011-02-15]. Osobnosti města. Dostupné z WWW: <<http://www.vitkov.info/Mesto/osobnosti.html>>.

Motyli-sumperk.cz [online]. 2007 [cit. 2011-02-03]. Motyli-sumperk.cz. Dostupné z WWW: <<http://www.motyli-sumperk.cz/ria/?flash>>.

Olomoucký kraj - rezervační a informační systém [online]. 1998-2011 [cit. 2011-02-14]. Historie města Šumperka v datech. Dostupné z WWW: <<http://www.olomoucky.kraj.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=89121>>.

Ostravský dětský sbor [online]. ? [cit. 2011-02-28]. Historie sboru. Dostupné z WWW: <<http://www.ostravskydetskysbor.net/historie-sboru>>.

Radek Anděl [online]. 2011 [cit. 2011-03-14]. Pražský Hradčanský orchestr. Dostupné z WWW: <<http://www.angelaccordion.com/cz/prazsky-hradcansky-orchestr>>.

Schola-sumperk.cz [online]. 2008 [cit. 2011-02-15]. Schola-sumperk.cz. Dostupné z WWW: <<http://www.schola-sumperk.cz/?schola/festival-vokalni-duchovni-hudby/mm-571>>.

Šumperk [online]. 2000-2011 [cit. 2011-02-07]. Bývalý šumperský zámek. Dostupné z WWW: <<http://www.infosumperk.cz/dr-cs/zamky/sumperk/byvaly-sumpersky-zamek.htm>>.

Šumperk [online]. 2000-2011 [cit. 2011-01-26]. Kostel Zvěstování Panny Marie. Dostupné z WWW: <<http://www.infosumperk.cz/dr-cs/cirkevni-stavby-a-sakralni-pamatky/sumperk/kostel-zvestovani-panny-marie.html>>.

Šumperk [online]. 2007 [cit. 2011-02-13]. Medlík Ctirad. Dostupné z WWW: <<http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/cestni-obcane/medlik-ctirad.html>>.

Šumperk [online]. 2000-2011 [cit. 2011-02-12]. Rozhled z radniční věže. Dostupné z WWW: <<http://www.infosumperk.cz/dr-cs/rozhledny-a-vyhličky/sumperk/rozhled-z-radnicni-veze.html>>.

Šumperk [online]. 2000-2011 [cit. 2010-12-19]. Římskokatolický kostel sv. Jana Křtitele. Dostupné z WWW: <<http://www.infosumperk.cz/dr-cs/cirkevni-stavby-a-sakralni-pamatky/sumperk/rimskokatolicky-kostel-sv-jana-krtitele.html>>.

Šumperk [online]. 2000-2011 [cit. 2011-02-18]. Šumperský dětský sbor. Dostupné z WWW: <<http://www.infosumperk.cz/dr-cs/soubory-a-skupiny/sumperk/sumpersky-detsky-sbor.html>>.

Šumperk [online]. 2008 [cit. 2011-02-13]. Wanke-Szendrey Dagmar. Dostupné z WWW: <<http://www.sumperk.cz/cs/mesto-sumperk/cestni-obcane/wanke-szendrey-dagmar.html>>.

Vlastivědné muzeum v Šumperku [online]. ? [cit. 2011-01-13]. Činnost. Dostupné z WWW: <<http://www.muzeum-sumperk.cz/cinnost/>>.

Vlastivědné muzeum v Šumperku [online]. ? [cit. 2011-01-28]. Galerie. Dostupné z WWW: <<http://www.muzeum-sumperk.cz/zarizeni/galerie-sumperska/>>.

Vlastivědné muzeum v Šumperku [online]. ? [cit. 2011-01-13]. Stálé expozice Vlastivědného muzea v Šumperku. Dostupné z WWW: <<http://www.muzeum-sumperk.cz/zarizeni/muzeum-v-sumperku/stale-expozice/>>.

Vlastivědné muzeum v Šumperku [online]. ? [cit. 2011-01-13]. Vlastivědné muzeum v Šumperku. Dostupné z WWW: <<http://www.muzeum-sumperk.cz/zarizeni/muzeum-v-sumperku/>>.

Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361 [online]. 2004 [cit. 2011-02-25]. Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361. Dostupné z WWW: <<http://zus.sumperk.skolniweb.cz/index.php?menu=5&rid=152>>.

Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361 [online]. 2004 [cit. 2011-02-28]. Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361. Dostupné z WWW: <<http://zus.sumperk.skolniweb.cz/index.php?menu=55&rid=159>>.

Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361 [online]. 2004 [cit. 2011-02-18]. Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361. Dostupné z WWW: <<http://zus.sumperk.skolniweb.cz/index.php?menu=55&rid=160>>.

Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361 [online]. 2004 [cit. 2011-02-01]. Základní umělecká škola, Šumperk, Žerotínova 11 tel.: 583 214 361. Dostupné z WWW: <<http://zus.sumperk.skolniweb.cz/index.php?menu=56&rid=221>>.

Seznam vyobrazení

Obrázek č. 1 – Odliška Müllerová	26
Obrázek č. 2 – Jaroslav Svoboda	27
Obrázek č. 3 – Budova Základní umělecké školy v Šumperku.....	28
Obrázek č. 4 – Karel Alliger	31
Obrázek č. 5 – Logo ZUŠ Šumperk	32
Obrázek č. 6 – Mgr. Přemysl Vrba	34
Obrázek č. 7 – Adolf Rulíšek.....	35
Obrázek č. 8 – PhDr. Miroslav Heger	36
Obrázek č. 9 – Vladimír Doleček.....	39
Obrázek č. 10 – PaedDr. František Havelka, Ph.D.	41

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Pohádka o zlé base a hodném bubnu

Příloha č. 2 – Fotografie z vystoupení žáků Základní umělecké školy v Šumperku

Příloha č. 3 – Informátor Základní umělecké školy v Šumperku (březen 2009)

Příloha č. 4 – Rozhovor s vyučujícím hudebního oboru Mgr. Radkem Sekyrou

Příloha č. 5 – Rozhovor s vyučující výtvarného oboru akademickou malířkou Anežkou Kovalovou

Příloha č. 6 – Rozhovor s vyučující tanečního oboru Marií Jirmanovou

Příloha č. 1

Pohádka o zlé base a hodném bubnu

Hudba: A. Minář. Text: L. Nezbedová

VYPRAVĚČ:

Byla jednou jedna krásná chaloupka a v té chaloupce, milé děti, nebudete tomu věřit, bydlela jedna stará, bručavá a zlá – hádejte kdo? A ta basa ubručená si bručela stále stejnou písničku:

SBOR, KLAVÍR, BASA:

Já basa zpívám, z okna se dívám, jsem už stará dáma, v chaloupce jsem sama. Tady bydlím já, basa bručivá, nikoho sem nepustím, sama si tu vystačím.

VYPRAVĚČ:

A tak si, děti, ta basa zpívala a bručela, z okna koukala a na všechny zlost měla. Jednoho dne šel někdo kolem chaloupky. Kdopak to je? A vesele si zpíval:

SBOR, KLAVÍR, BUBEN:

Bum, bum, bum, bum, já bych chtěl mít svůj dům, já bych tam bubnoval, až by se každý smál. Bum, bum, bum, bum, já bych chtěl mít dům.

BASA:

Co je to tu za randál?! Jaký tlust'och se sem valí! Proč bubnuješ, až mi uši zaléhají?!

BUBEN:

Ale, ale, nebruč, babičko basičko, jsem rád na světě a tak to chci všem vybubnovat! Ty máš ale pěknou chaloupku! Pusť mě dovnitř.

SBOR, KLAVÍR, BASA: Tady bydlím já....

BUBEN:

To není pěkné, milá baso, že jsi v chaloupce sama a nechceš tam nikoho pustit! Podívej se, kdybys mě tam pustila, zahráli bychom si spolu a třeba bys už tak nebručela a měla lepší náladu!

BASA:

Ty přece hrát neumíš! Samé bum, bum, to je toho...! Jenom já umím hrát a nikdo jiný!

BUBEN, SBOR, KLAVÍR: Šel tudy...

BASA:

Hm, něco umíš. Můžeš tedy hrát chvíli se mnou, abys neřekl, že jsem zlá. Ale zůstaň pěkně na paloučku, do chaloupky tě nepustím, to bych z tebe už dočista ohluchla!

SBOR, KLAVÍR, BASA, BUBEN: Já basa zpívám....

VYPRAVĚČ: A tak jim to spolu docela šlo, co myslíte, děti? Ještě nedohráli a kde se vzala, tu se vzala, u chaloupky stála malá holčička. Uhádnete, jak se jmenovala? A poslouchejte, co si zpívala.

1. FLÉTNA, SBOR, KLAVÍR:

Já malá flétnička, jsem hezká holčička, ráda se usmívám, foukneš-li zlehouchka, foukneš-li zlehouchka, jako ptáček zpívám, zpívám, zpívám.

FLÉTNA:

Babičko baso, ty máš ale pěknou chaloupku, pusť mě dovnitř, já bych si s tebou chtěla zahrát.

BASA, SBOR, KLAVÍR: Tady bydlím já...

BUBEN:

Babičko baso, pusť tu flétničku dovnitř, nebuď tak zlá, pěkně tě prosím...

BASA: Ne a ne a ne!!!

BUBEN:

Tak ji aspoň vyzkoušíme, jestli umí zahrát nějakou písničku.

FLÉTNA: Kočka leze dírou...

BUBEN:

Babičko baso, poznala jsi co je to za písničku?

BASA:

Safraporte, tuhle já neznám. Já umím jen tu svou...

VYPRAVĚČ: Děti porad'te base, co je to za písničku?

BASA: Uměla bys tu moji písničku?

FLÉTNA, SBOR, BASA, BUBEN, KLAVÍR: Já basa zpívám...

VYPRAVĚČ:

Ještě ani nedohráli a u chaloupky se objevil další hudební nástroj. Hádejte, děti, který?
A jak krásnou písničku si housličky zpívaly!

2. HOUSLE, SBOR, KLAVÍR:

Housle, housle, housličky, čtyři struny mají, když je smyčcem pohladíš, písničku ti dají.

HOUSLE: Baso, ty máš pěknou chaloupku. Pusť mě dovnitř.

BASA: Umíš vůbec hrát? Takový malý nástroj není ani slyšet!

HOUSLE, KLAVÍR: Sedí liška pod dubem

BUBEN:

Znáš tuhle písničku?

VYPRAVĚČ:

Basa jí opět neznala. Děti porad'te jí... A tak si opět zahráli všichni společně písničku
babičky basy.

HOUSLE, BASA, KLAVÍR, SBOR: Já basa zpívám...

(Dialogy stejné...)

3. TRUBKA:

Tramtatátá, tramtatátá, já jsem ta trubka ze zlata. Zatroubím vám hned vesele, když se vám
nechce z postele. Tramtatátá, tramtatátá, tramtatátá, tramtatátá.

TRUBKA: Pusť mě dovnitř... *(Dialogy stejné...)*

TRUBKA, KLAVÍR: To je zlaté posvácení...

TRUBKA, BASA, BUBEN, SBOR: Já basa zpívám...

(Dialogy stejné...)

4. KLARINET, SBOR, KLAVÍR:

Štěbetám, štěbetám, štěbetám vesele, štěbetám, štěbetám v každičké kapele. Já jsem totiž
děti klarinet, klarinet, usmějte se, usmějte se na mě hned.

(Dialogy stejné...)

KLARINET, KLAVÍR: Ovčáci, čtveráci...

(Dialogy stejné...)

KLARINET, BASA, SBOR, KLAVÍR: Já basa zpívám...

(Dialogy stejné...)

5. VIOLONCELLO, KLAVÍR, SBOR:

Já jsem to violoncello, co ho na duši bolelo, hraji sametové notičky pro nejsmutnější
dětičky.

(Dialogy stejné...)

VIOLONCELLO, KLAVÍR: Běžela ovečka...

(Dialogy stejné...)

VIOLONCELLO, BASA, BUBEN, KLAVÍR: Já basa zpívám...

(Dialogy stejné...)

6. KYTARA, KLAVÍR, SBOR:

Brnky, brnky, kytara má strunky, s šikovnými prstíčky zahraje vám písničky. Brnky, brnky,
brnky, brnky, brnky, brnky.

(Dialogy stejné...)

7. LESNÍ ROH (stejně)

8. AKORDEON (stejně)

BUBEN:

Babičko basičko, podívej se, co je tady na paloučku muzikantů? To by bylo krásné, kdybys je všechny pustila do chaloupky a mohli bychom si zahrát všichni společně!

BASA:

Tak to můžeme zkusit. Ale zůstaňte všichni na paloučku. Protože v chaloupce bydlím Já!

BUBEN:

Kamarádi, tak honem všichni něco hrajte! *(každý hraje svou lidovou píseň)*

BASA:

Přestaňte, úplně z vás ohluchnu!!!

BUBEN:

Kamarádi, musíme všichni zahrát stejnou písničku. Já mám jednu moc rád a naučím vás ji hrát!

BASA:

A to zase ne! Když chcete do chaloupky, musíte mi všichni zahrát tu mou písničku!

VŠECHNY NÁSTROJE, KLAVÍR, SBOR: Já basa zpívám...

(lezou do chaloupky postupně, až zalezou, chaloupka spadne)

VYPRAVĚČ:

Muzikanti se nakonec domluvili i zlá basa si nakonec dala říci a všechny muzikanty do chaloupky pustila. Chaloupka byla malá, proto spadla. Ale nikomu to nevadilo, protože už se měli všichni rádi a vesele si zpívali:

VŠICHNI ZPÍVAJÍ:

Chaloupku už nemáme, ale spolu zpíváme, o tom o tom, že se rádi máme.

Příloha č. 2

Fotografie z vystoupení žáků Základní umělecké školy v Šumperku

Koncert tanečního oboru 15. 1. 2010

Žákovský koncert v rámci oslav 65. výročí založení školy 10. 11. 2010

Koncert smyčcového oddělení 28. 1. 2009

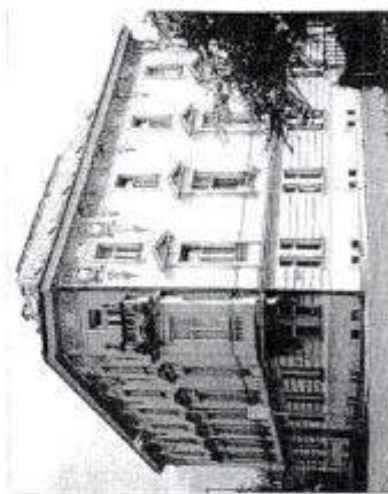
Vánoční koncert smyčcového orchestru a Šumperského dětského sboru 7. 12. 2010

Základní umělecká škola Šumperk
Kruh rodičů a přátel školy

Informátor

BŘEZEN
2009

Vážení a milí rodiče, přátelé školy,

rok s rokem se sešel a my za Vámi opět přicházíme s informacemi, co se událo v minulém období, co nového chystáme pro nejbližší měsíce a také, co bychom potřebovali od Vás, popř. co nás trápí.

Co máme za sebou

Školní rok 2008/2009 zahájila ZUŠ Šumperk ve znamení řady personálních změn. Ke 30. červnu 2008 ukončili svou pedagogickou činnost v klavírním oddělení školy p. učitel Zdeněk Dočekal a p. učitelka Petra Novotná, klavírní oddělení posílila p. učitelka Jana Zahradková. Ke stejnému datu skončil v ZUŠ Šumperk pracovní poměr p. Vladimír Novotný, na uvolněné místo domovníka nastoupil pan František Haas.

K 30. 09. 2008 vykazovala ZUŠ Šumperk 628 žáků, z toho 477 v hudebním oboru, 68 v tanečním oboru a 83 ve výtvarném oboru.

Výsledky práce žáků i učitelů byly, stejně jako v minulých letech, prezentovány veřejnosti tradičními formami, jako jsou třídní besídky, koncerty oddělení a oborů (hudební a taneční), výstavy dětských výtvarných prací (výtvarný obor), příležitostná vystoupení sólistů, komorních souborů, Komorního smyčcového orchestru, Dechového orchestru ZUŠ Šumperk a Šumperského dětského sboru apod. Neaktuálnější informace jsou, již několik let, uveřejňovány na webových stránkách školy, na kterých najdete mj. Výroční zprávu o činnosti školy za školní rok 2007/2008, obsahující podrobný přehled o bohaté koncertní činnosti školy, dozvíte se termíny koncertů, které pro Vás chystáme, můžete zhlédnout bohatou fotogalerii aj. Budete-li mít zájem, najdete nás na adrese www.zus.sumperk.skolnijweb.cz

Za specifickou formu prezentace výsledků práce žáků i učitelů je možno považovat *soutěže a přehlídky*. Žáci naší školy se zúčastňují nejenom Národní soutěže ZUŠ, vyhlášené každoročně MŠMT, ale i soutěží a přehlídek organizovaných jinými pořadateli. Podrobný výčet našich úspěchů ve školním roce 2007/2008 opět podává Výroční zpráva o činnosti školy, proto v následujících informacích připomeneme pouze ty z posledního období.

Pro školní rok 2008/2009 vyhlásilo MŠMT ČR celostátní soutěž hudebních oborů ZUŠ ve hře na dechové nástroje, sólový a komorní zpěv a soutěžní přehlídku tanečních oborů. Okresní kolo soutěže v sólovém a komorním zpěvu organizovala ZUŠ Zábřeh dne 24. února 2009, žáci na dechové žesťové nástroje soutěžili 25. února 2009 v ZUŠ Loštice, žáci hrající na dechové dřevěné nástroje změřili své síly 26. února 2009 v ZUŠ Mohelnice, okresní soutěžení zakončil 7. března 2009 v Zábřehu taneční obor. V soutěži hudebních oborů si vedli naši žáci takto:

Strmisková Anna, 3. kategorie hry na zobcovou flétnu,
třída p. učitele Petra Šimy
čestné uznání

Habigerová Radka, 5. kategorie hry na zobcovou flétnu,
třída p. učitele Petra Šimy
2. místo

Leharová Terezie, 3. kategorie hry na zobcovou flétnu,
třída p. učitele Petra Šimy
2. místo

Müller Jáchym, 2. kategorie hry na zobcovou flétnu,
třída p. učitele Petra Kocúrka
2. místo

Strmisková Zdeňka, 2. kategorie hry na zobcovou flétnu,
třída p. učitele Petra Šimy
2. místo

Drásalová Kateřina, 3. kategorie hry na zobcovou flétnu,
třída p. učitele Petra Šimy
1. místo s postupem

Maixner Kryštof, 0. kategorie hry na zobcovou flétnu,
třída p. učitele Petra Kocúrka
1. místo s postupem

Smýkalová Karolína, 2. kategorie hry na zobcovou flétnu,
třída p. učitele Petra Šimy
1. místo s postupem

Balharová Veronika, 5. kategorie hry na flétnu,
třída p. učitele Petra Šimy
3. místo

Šviková Šárka, 6. kategorie hry na flétnu,
třída p. učitelky Marcely Novákové
3. místo

Podzímková Michaela, 6. kategorie hry na flétnu,
třída p. učitelky Marcely Novákové
2. místo

Staroveská Marieta, 7. kategorie hry na flétnu,
třída p. učitele Petra Šimy
2. místo

Valentová Marie, 5. kategorie hry na flétnu,
třída p. učitele Petra Šimy
2. místo

Tumová Martina, 4. kategorie hry na flétnu,
třída p. učitelky Marcely Novákové
1. místo

Rozsypalová Anna, 3. kategorie hry na klarinet,
třída p. učitele Jiřího Hlocha
1. místo s postupem

Kocůrek Vojtěch, 1. kategorie hry na lesní roh,
třída p. učitele Petra Kocůrka
1. místo s postupem

Eva Gieslová, 9. kategorie v sólovém zpěvu,
třída p. učitelky Hany Johnové
1. místo s postupem

Aneta Bendová, 9. kategorie v sólovém zpěvu,
třída p. učitelky Hany Johnové
1. místo s postupem

Eva Gieslová, Aneta Bendová, 3. kategorie v komorním zpěvu,
třída p. učitelky Hany Johnové
1. místo s postupem

Z okresního kola Národní přehlídky tanečního oboru ZUŠ
přivezli naši žáci tato umístění:

"Zimní hrátky", současný tanec, 3. kategorie
ocenění za navození atmosféry

"Žaloba", současný tanec, kategorie 5a
ocenění za taneční prožitek

"Když bubny bubnují", současný tanec, kategorie 5a
diplom za účast v okresním kole

Zpráva o hospodaření
Kruhu rodičů a přátel ZUŠ Šumperk
za školní rok 2007/2008

1. PŘÍJMY

Zůstatek ke 30.06.2007 28 333,74 Kč
Koncertní činnost 114 454,50 Kč
Zájezdy, soustředění, soutěže 43 121,00 Kč
Příspěvky od rodičů 29 775,00 Kč
Učební pomůcky 8 297,00 Kč
Úroky 78,65 Kč

Celkem: 224 059,89 Kč

2. VÝDAJE

Koncertní činnost 99 455,50 Kč
Absolventské tablo 3 874,00 Kč
Zájezdy, soustředění, 43 891,50 Kč
Soutěže 20 204,00 Kč
Učební pomůcky 10 154,00 Kč
Poplatky České spořitelně 2 142,50 Kč

Celkem: 179 721,50 Kč

3. ZŮSTATEK KE 30.06.2007

44 338,39 Kč

Vážení a milí rodiče, přátelé školy,

rok s rokem se sešel a my za Vámi opět přicházíme s informacemi, co se událo v minulém období, co nového chystáme pro nejbližší měsíce a také, co bychom potřebovali od Vás, popř. co nás trápí.

Co máme za sebou

Školní rok 2008/2009 zahájila ZUŠ Šumperk ve znamení řady personálních změn. Ke 30. červnu 2008 ukončili svou pedagogickou činnost v klavírním oddělení školy p. učitel Zdeněk Dočekal a p. učitelka Petra Novotná, klavírní oddělení posílila p. učitelka Jana Zahradková. Ke stejnému datu skončil v ZUŠ Šumperk pracovní poměr p. Vladimír Novotný, na uvolněné místo domovníka nastoupil pan František Haas.

K 30. 09. 2008 vykazovala ZUŠ Šumperk 628 žáků, z toho 477 v hudebním oboru, 68 v tanečním oboru a 83 ve výtvarném oboru.

Výsledky práce žáků i učitelů byly, stejně jako v minulých letech, prezentovány veřejností tradičními formami, jako jsou třídní besídky, koncerty oddělení a oborů (hudební a taneční), výstavy dětských výtvarných prací (výtvarný obor), přiležitostná vystoupení sólistů, komorních souborů, Komorního smyčcového orchestru, Dechového orchestru ZUŠ Šumperk a Šumperského dětského sboru apod. Nejaktuálnější informace jsou, již několik let, uveřejňovány na webových stránkách školy, na kterých najdete mj. Výroční zprávu o činnosti školy za školní rok 2007/2008, obsahující podrobný přehled o bohaté koncertní činnosti školy, dozvíte se termíny koncertů, které pro Vás chystáme, můžete zhlédnout bohatou fotogalerii aj. Budete-li mít zájem, najdete nás na adrese www.zus.sumperk.skolnijweb.cz

26. května

Závěrečný koncert HO (kaple sv. Jana Nepomuckého v Klášterním kostele Šumperk, 18:00 hod)

28. května

Závěrečný koncert Smyčcového orchestru ZUŠ Šumperk (Klášterní kostel Šumperk, 18:00 hod)

4. června

Třídní besídka třídy p. učitele Pavla Hrdiny a Petera Šimy (kaple sv. Jana Nepomuckého v Klášterním kostele Šumperk, 18:00 hod)

18. června

Slavnostní vyřazení absolventů (Klášterní kostel Šumperk, 17:00 hod)

19. června

Svátky hudby – Evropský den hudby, Hlavní třída Šumperk

Závěrem

Co jiného závěrem, než popřát dětem i jejich učitelům, aby se nám vše, co je před námi podařilo společnými silami zvládnout a Vy, kdo čtete tyto řádky nám zachovali i nadále svou přízeň.

Vladimír Doleček
ředitel

Příloha č. 4

Rozhovor s vyučujícím hudebního oboru Mgr. Radkem Sekyrou

Mgr. Radek Sekyra je bývalým žákem Základní umělecké školy v Šumperku, od roku 2008 zde vyučuje hru na housle a hudební nauku, v roce 2010 se ujal vedení smyčcového orchestru a začal také vyučovat hru na klasickou kytaru.

Základní uměleckou školu v Šumperku jste v minulosti navštěvoval jako žák. Změnil se podle Vás přístup pedagogů k žákům?

Tenkrát jsem samozřejmě vše vnímal jinak než dnes, proto se to těžko srovnává. Ale vzhledem k tomu, že spousta tehdejších učitelů tu působí i dnes, tak pochybuji, že by se přístup nějak výrazně změnil. Proč také?

Hrají Vaši žáci i moderní skladby, nebo dáváte ve výuce přednost klasické hudbě? Reagujete v tomto směru na jejich přání?

Snažíme se hrát všechno možné. Hudba je jen jedna a žáci by si měli vyzkoušet odlišnosti různých hudebních stylů. Ovšem já jsem tu relativně krátce, moji žáci jsou mladší, takže kromě nezbytných stupnic, cvičení a etud hrajeme hlavně lidové písně a drobné klasické přednesy, případně když se najde něco schůdného v modernější hudbě. Ta ale často používá ne tak běžné nebo obtížnější hudební postupy, proto se k ní dostáváme až ve vyšších ročnících. U výběru skladeb je to spíše tak, že je potřeba vybrat věc odpovídající žakově hráčské úrovni, ani lehkou, ani příliš těžkou. Díky tomu, že žáka znám, povídám si s ním o skladbách. Většinou pak vybíráme třeba ze tří finálních skladeb, kde už ho nechám si vybrat podle sebe.

Je podle Vás u žáka navštěvujícího hudební obor důležitější talent nebo chuť do práce?

Určitě chuť do práce, kterou musí pedagog neustále podporovat.

Jaký je zhruba poměr chlapců a děvčat ve Vaší třídě?

V mojí třídě chlapci převažují zhruba v poměru 2:1. Jak je tomu v rámci školy, nevím.

Vyučujete také hudební nauku. Jaká je podle Vašeho názoru úroveň hudební výchovy jako předmětu na základních školách?

Na základní škole jsem nikdy neučil, takže to nemůžu nijak posoudit. Navíc u tohoto předmětu, kde se z velké části vyučuje něco tak těžko definovatelného, jako je hudebnost a hudební citění, to asi záleží hlavně na konkrétním učiteli.

Vedete komorní smyčcový orchestr, který v poslední době díky panu Mináři hrál mnoho moderních skladeb. Pokračujete v tomto trendu?

Vedu ho teprve prvním rokem, takže zatím k ničemu zásadnímu nedochází, spíš jsem ještě ve fázi, kdy se s celou věcí postupně seznamuji. Navíc s konceptem pana Mináře nemám žádný problém, takže pokud bude docházet k nějakým změnám, tak jen postupně a zlehka. Rozhodně chci ale zachovat co největší rozmanitost repertoáru.

Jakých úspěchů dosáhli Vaši žáci (ať už se jedná o sólisty nebo o členy smyčcového orchestru)?

Jak už jsem zmínil, učím tu na škole krátce a půl úvazku mi zabírá výuka hudební nauky a vedení orchestru, navíc většina mých žáků na hudební nástroj hraje prvním rokem, takže mluvit o nějakých úspěších je zatím předčasné. Ty se projeví až po letech, kdy se žáci něco naučí, najdou k hudbě vztah a radost z ní, případně v ní budou pokračovat na profesní úrovni. To jsou určitě ty největší úspěchy.

Děkuji Vám za rozhovor.

Příloha č. 5

Rozhovor s vyučující výtvarného oboru akademickou malířkou Anežkou Kovalovou

Akademická malířka Anežka Kovalová vyučuje výtvarný obor na Základní umělecké škole v Šumperku od roku 1980.

Na Základní umělecké škole v Šumperku učíte již 30 let. Změnil se v něčem Váš pohled na výuku?

Myslím, že se během posledních let situace výrazně změnila. Je obecně obtížnější motivovat děti k zadaným úkolům. Jsou nezdravě ovlivněny počítačem, internetem, televizní reklamou, apod. Stávají se pasivními diváky, a je proto složitější probouzet v nich vlastní představivost. Pedagog musí tak být aktivnější a jeho práce je náročnější. Dříve stačilo dětem zadat úkol, chvíli jsme si povídali a děti se samy od sebe chytly a spontánně už samy téma rozvíjely. A pracovaly s větším zaujetím, bylo to všechno přirozenější.

Přibyly i nové disciplíny, jako je objektová a akční tvorba. Osnovy na současné trendy reagují. Jiné jsou i talentové zkoušky, změnila se kritéria – například už není všude nutné umět nakreslit portrét, který býval pravidelným zadáním u každých zkoušek. Děti si nosí na zkoušky portfolia, aby se představily jako osobnost. Už to je velká proměna.

Vnímáte, že by se měnil přístup žáků k výtvarnému tvoření?

To souvisí s první otázkou. Děti často v práci uplatňují to, co znají z komiksů a počítačových her. Musíme je vracet zpátky do skutečnosti a k sobě samým, protože už mají pod kůží obrázky, na které se tak často dívají.

Co je podle Vás lákadlem pro děti, aby navštěvovaly základní uměleckou školu?

Častěji chodí děti nadané, které si doma samy od sebe rády a hodně kreslí. Nebo jejich rodiče oslovují učitelé z mateřských a základních škol a doporučují jim, aby talent nadaného dítěte rozvíjeli. Ty větší přicházejí také samy, často proto, že se

připravují k talentové zkoušce na střední nebo vysokou školu. Někdy si přivedou i kamaráda, kterého to také baví. Děti k nám chodí i pro radost z práce.

Je pro žáka navštěvujícího výtvarný obor důležitý talent nebo stačí chuť do práce?

Je dobré, když žák talent má, ale obojí je důležité; talent i chuť do práce, obojí jde většinou ruku v ruce. Ovšem chuť do práce rozhoduje i v případě, kdy dítě zvláště talentované není a přesto ho práce těší a baví. Ty, které to u nás nebaví, zde stejně dlouho nevydrží. Je ale dobré už i to, že se při práci naučí pozorněji dívat kolem sebe.

Jakým způsobem se práce žáků prezentuje na veřejnosti?

Dvakrát ročně předvádíme své výsledky na výstavách v Domě kultury v Šumperku – v pololetí a před koncem roku. Je to výběr nejlepších prací, snažíme se sice, aby bylo zastoupeno co nejvíce dětí, ale to je pro nedostatek místa obtížné. Každoročně se účastníme řady výtvarných soutěží po celé republice a pravidelně po třech letech také významné celostátní přehlídky výtvarných oborů všech základních uměleckých škol. Tato rozsáhlá výstava spojená s řadou setkání a doprovodných akcí se několik ročníků po sobě odehrávala v postupně rekonstruovaném klášteře ve Šternberku. Jinak nás např. před pár lety oslovil ředitel Domu kultury v Šumperku se žádostí o výzdobu chodby nově otevřeného penzionu. Vybrali jsme z archivu nejzdařilejší práce a ty jsou tam teď trvale vystaveny. Jindy Městská knihovna v Šumperku vypsal dětskou výtvarnou soutěž na téma šumperská zákoutí. Chodili jsme po městě a děti potom kreslily z paměti i z připravených fotografií. Řada jejich prací pak byla otištěna na obálce měsíčníku „Kulturní život Šumperka“. Pravidelně se účastníme i zdejší už tradiční akce s názvem „Město čte knihu“. Nově vydanou a veřejně čtenou knihu doprovází i výtvarná soutěž pro děti. Možností prezentace našeho oboru je celá řada.

Kterého úspěchu svých žáků si vážíte nejvíce?

My jsme samozřejmě rádi, když se podaří studentům i absolventům základních škol dostat se na nějakou výtvarnou školu – architekturu, umělecko-průmyslovou školu

a podobně. Je to pro nás jakási satisfakce, že naše práce nebyla marná a naopak byla korunována úspěchem. Naši studenti se např. na studium architektury dostávají celkem pravidelně. Těší nás, že se žáci pravidelně umísťují na předních místech například v mezinárodní výtvarné soutěži v Lidicích, osobně si vážím toho, že významná ocenění získávají na národní přehlídce výtvarných oborů ZUŠ. Vážím si ale všech úspěchů našich dětí. V současné době jsme docela zaplaveni soutěžemi v celé České republice a rádi se zúčastňujeme výtvarných aktivit přímo v Šumperku, protože zde jsou reakce veřejnosti bezprostřední a třeba i vernisáže pro rodiče a děti snadno dostupné.

Jaký je poměr chlapců a děvčat navštěvujících výtvarný obor Základní umělecké školy v Šumperku?

Vyučování navštěvuje rozhodně víc děvčat, poměr ve skupině bývá kolísavý, asi deset dívek na tři chlapce.

Jaký je Váš názor na výuku výtvarné výchovy na základních školách?

Málokteré děti, které k nám přicházejí, umějí například zacházet s barvami, míchat odstíny, kombinovat je podle vlastní invence, zapojit fantazii; chybí jim odvaha a spontánnost přirozená v jejich věku. Učíme je to, k čemu by, jak se domnívám, měly být více vedeny ve škole. Snad se ale přístup učitelů proměňuje. Nakolik jsou k dětem vnímaví a otevírají jim cestu k jejich svobodnému vyjadřování, poznáváme, když k nám nové děti přijdou; hned vidíme, které z nich mají ve „výtvarce“ dobrého učitele. Ten jim v hodině dá prostor k tomu, aby se svobodně „vyřádily“ s materiálem, který dostanou do ruky a učí je zacházet s ním bez obav, že něco pokazí nebo udělají špatně. Snad se tedy přestaneme setkávat s tím, že děti, které u nás jsou výbornými „malíři“, bývají ve škole z výtvarné výchovy třeba hůře hodnoceny.

Děkuji Vám za rozhovor.

Příloha č. 6

Rozhovor s vyučující tanečního oboru Marií Jirmanovou

Marie Jirmanová vyučuje na Základní umělecké škole v Šumperku taneční obor od roku 1992. Je také vedoucí tohoto oboru.

Na Základní umělecké škole v Šumperku působíte již téměř 20 let. Změnil se v něčem Váš pohled na výuku?

Ze začátku praxe jsem byla spíše zastánkyně drilu, ale po různých zkušenostech s dětmi se učíme víc hrou a více se věnujeme improvizacím. Když se improvizace dobře nastaví, nahrazuje i některá technická cvičení nebo dril. Správně nastavená improvizace může nahradit některé druhy cvičení.

Co je podle Vás lákadlem pro děti, aby navštěvovaly taneční obor základní umělecké školy?

Taneční obor je vlastně symbióza hudby, výtvarného umění a pohybu. Snažím se dětem najít hezkou, kvalitní, rozmanitou muziku. Přemýšlíme o tom, jaká bude taneční choreografie, jak bude vypadat po výtvarné stránce. Tancem se dají vyjádřit různé pocity, nálady, příběhy – radost, smutek.

Většina dětí se rodí s kladným vztahem k pohybu, který jim umožňuje poznání a vývoj vpřed. Z pokroku a pohybu má dítě, dokonce i batole, výraznou radost. V tomto momentě rodiče pozorující svého potomka začínají přemýšlet, jak a kde by se mohly rozvíjet pohybové schopnosti jejich dítěte a přichází k nám.

Je pro žáka navštěvujícího taneční obor důležitý talent nebo stačí chuť do práce?

V současné době se říká, že je potřeba tak 40 % talentu a zbytek je chuť do práce nebo houževnatost. Samozřejmě, pokud dítě není vůbec talentované, tak tanec po čase opouští, ale na druhou stranu ti, co mají velký talent, nemají někdy potřebnou pílí. Stává se mi, že nejvíce talentované děti odcházejí, protože ze začátku jim všechno jde samo a nenaučí se pracovat jako ty, které se musí snažit hned od začátku. Když se sejde opravdu talent s pílí, to je potom krása.

Jakým způsobem se práce žáků prezentuje na veřejnosti?

Máme dva školní koncerty do roka (v šumperském divadle), každoročně se účastníme přehlídek ARTAMY, přehlídek základních uměleckých škol jedenkrát za tři roky, což je ale hodně málo. Děti by asi chtěly vystupovat více, ale pronájem divadla je dost drahý. Někdy se ale domluvíme i v některém jiném městě, vystupovali jsme například ve Šternberku, v Zábřehu na Moravě, v Hanušovicích, v Kolíně, v Praze.

Jak dlouho Vám trvá nácvik choreografie?

Na rozdíl od hudebníků máme nevýhodu, že nemáme noty, takže si všechno musíme pamatovat. Navíc jde o kolektivní práci, takže se nedá trénovat doma, jako mají možnost třeba klavíristé.

Délka vzniku tance je různá. Práce na choreografii začíná už hledáním hudby a námětu, o čem chceme tančit. Někdy máme první hudbu, které nás emočně zaujala, jindy nás napadne první příběh nebo situace, kterou bychom chtěli vyjádřit pohybem. Pokud se jedná o náročnou choreografii, pracujeme na ní i 3 – 5 měsíců – hledáme, zkoušíme,...

Kterého úspěchu svých žáků si vážíte nejvíce?

Považuji za úspěch, když začnou žáci o tanci přemýšlet, přinášet do společných hodin své vlastní nápady. Mám radost, když se hlouběji začnou zajímat o klasickou muziku. Tanec je vlastně životní styl. Svým pohybem promlouváme ke svému okolí. Říkáme tak druhým něco o sobě (kdo jsme, jaká témata řešíme, jaké city prožíváme). Považuji za velký úspěch, když mým žákům přestane stačit opakování zažitých pohybů z různých tanečních technik. Snaží se pohybem vyjádřit své vlastní pocity, svůj příběh. Jedná se o uměleckou celoživotní terapii.

Samozřejmě, že mám radost, když někteří žáci studují na konzervatoři a jsou úspěšní.

Jaký je poměr chlapců a děvčat v tanečním oboru Základní umělecké školy v Šumperku?

Chlapců máme v současné době asi osm, devět, což je celkem příjemné. Léta jsme neměli žádného. Je pravda, že jak se objeví jeden, začnou se na něj nabalovat další.

Co je Vaším nejbližším cílem při výuce?

9. dubna 2011 bude v Prostějově soutěžní přehlídka ARTAMY, takže se s žáky připravujeme na vystoupení.

Děkuji Vám za rozhovor.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Kateřina Suchomelová
Katedra:	Katedra hudební výchovy
Vedoucí práce:	Mgr. Marie Horáková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2011

Název práce:	Historie a současnost Základní umělecké školy v Šumperku
Název v angličtině:	History and present of Basic Art School in Šumperk
Anotace práce:	Diplomová práce se zabývá vznikem a historickým vývojem a také současnou činností Základní umělecké školy v Šumperku. Popisuje změny týkající se personálního obsazení školy, její působení a aktivitu při kulturních akcích i během soutěží. Přináší informace o hudebních souborech existujících na Základní umělecké škole v Šumperku jak v minulosti, tak i v současné době. Mapuje úspěšnost žáků všech oborů školy. Pozornost je také věnována některým významným pedagogům školy a absolventům. Jedna z kapitol je věnována historii města Šumperka, neboť Základní umělecká škola je nedílnou součástí jeho kultury. Součástí diplomové práce je rozhovor s ředitelem školy PaedDr. Františkem Havelkou, Ph.D. a vyučujícími jednotlivých oborů.
Klíčová slova:	Základní umělecká škola, Šumperk, historie Šumperka, významné osobnosti Šumperka
Anotace v angličtině:	This dissertation considers formation, historical progress and also current activity of Basic Art School in Šumperk. It describes changes concerning staff, the school actuation and activity at cultural actions and during competitions. It brings information about musical groups existing at Šumperks' Basic Art School in the past as well as at present. It surveys the fruitfulness of pupils of all school branches. The attention is also drawn to some important pedagogues and graduates of this music school. One of the chapters describes the history of Šumperk town, because the Basic Art School is an integral part of its culture. In this dissertation is included an interviews with headmaster PaedDr. František Havelka, Ph.D. and teachers of particular branches.
Klíčová slova v angličtině:	Basic Art School, Šumperk, history of Šumperk, significants people from Šumperk
Přílohy vázané v práci:	Pohádka o zlé base a hodném bubnu Fotografie z vystoupení žáků Základní umělecké školy

	<p>v Šumperku Informátor Základní umělecké školy v Šumperku (březen 2009) Rozhovor s vyučujícím hudebního oboru Mgr. Radkem Sekyrou Rozhovor s vyučující výtvarného oboru akademickou malířkou Anežkou Kovalovou Rozhovor s vyučující tanečního oboru Marií Jirmanovou</p>
Rozsah práce:	82 stran
Jazyk práce:	Čeština